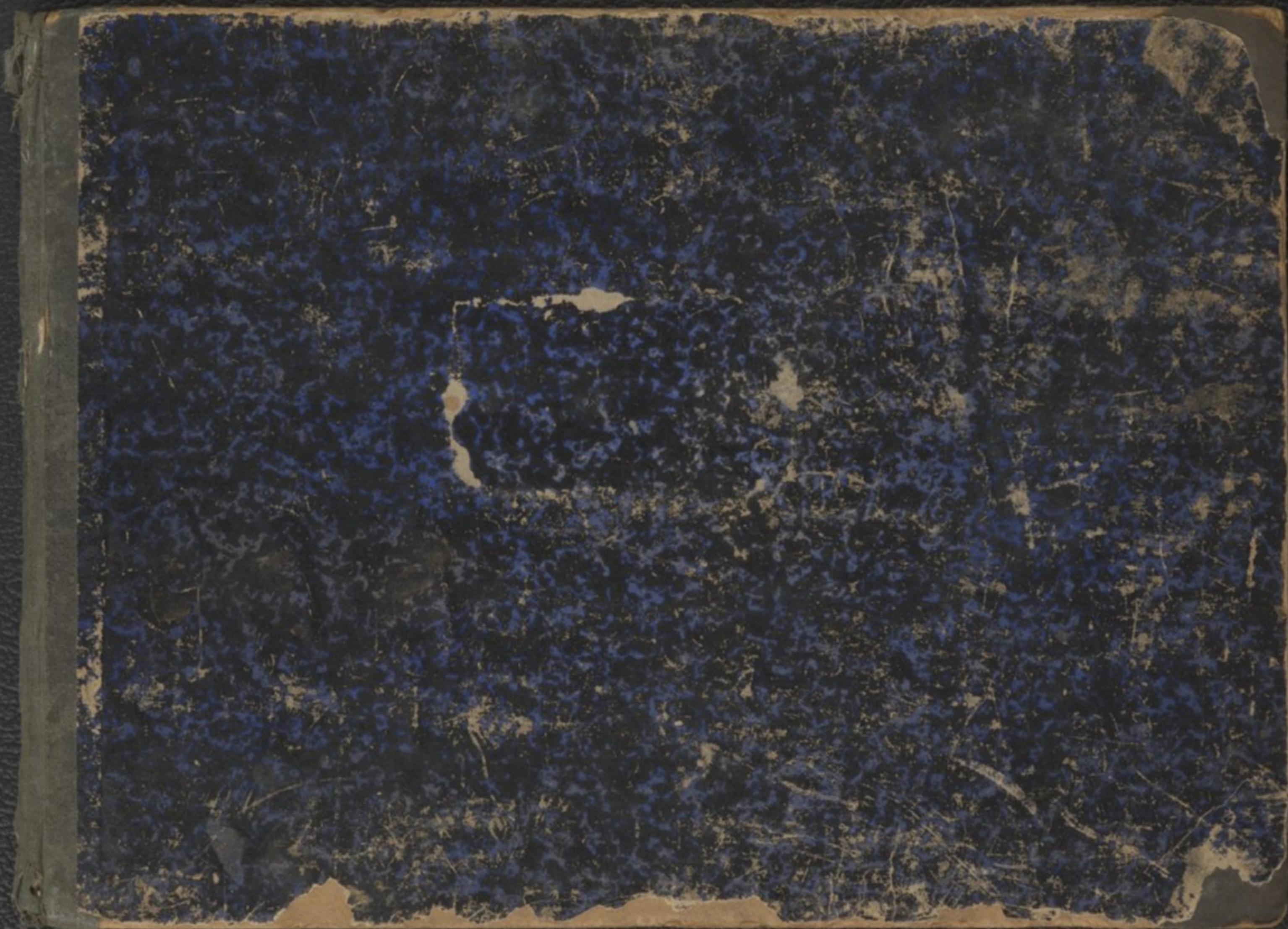




Leszt nut po Julji z Bialobnestsich Tychlowej,
matki Józefy z Tychlow Zielińskiej,
babki Jodwigi z Zielińskich

Rozdział Pierwszy.

O poznaniu Klawiszów, uczeniu się nót i Znakach zmieniających tony

§ 1. O POZNANIU KLAWISZÓW

Bryk Zielinski

Niektórzy nauczyciele Muzyki każą uczyć się nót niedawszy wprzód poznać Klawiszów: iest to błąd niemały, gdyż uczący się niema tych nót do czego zastosować, co sprawia iego pamięci wielką trudność która znacznie przedłuża czas iego nauki. Trzeba tedy uczniowi naprzód, dać poznać Klawisze, wten sposób: Pokazawszy mu Klawisz leżący po lewey ręce przed dwoma krótkimi klawiszami, powiemy mu, że ten klawisz nazywa się C. i że wszystkie klawisze znajdujące się przed dwoma krótkimi po lewey ręce, nazywają się C. — Potem trzeba mu powiedzieć że po C. postępując w prawo, idą klawisze podług nazwisk liter w Abecadle, C. D. E. F. G. Ostatnie zaś dwa, A. H. łatwe są do spamiętania gdyż każdy pojawiający rzecz mówi *aha*. Tu uczeń łatwo postrzeże że wszystkich liter Muzykalnych iest tylko siedm, to iest, C. D. E. F. G. A. H. Należy go przytem zaraz nauczyć że Ósmy ton który iest tegż samego nazwiska co pierwszy, inaczej nazywa się Oktawa; i tak od C do C. od D do D. od E do E. etc: etc: iest przestwór ośmiu tonów czyli Oktawy. Można by mu ieszcze powiedzieć iak się nazywa pierwszy i ostatni klawisz, a nic niewspominać o krótkich klawiszach. Rozumiem że tym sposobem za pierwszą Lekcyą każdy uczeń pozna dokładnie wszystkie długie klawisze.

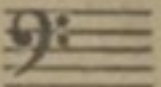
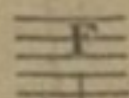
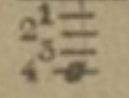
§ 2. O UCZENIU SIĘ NÓT.

Uwiadomi się Ucznia że każdy klawisz ma swoją Notę: że Nóty mieszczą się na liniach i pomiędzy liniami, i że tych linii iest pięć. A ponieważ Summa klawiszów większa iest od Summy Nót mogących się pomieścić w tych liniach, podzielono zatem całą klawiaturę na dwa klucze, to iest: Basowy i Skrzypcowy; klucz Basowy zajmuie prawie połowę klawiatury po lewey ręce, a klucz Skrzypcowy większą połowę klawiatury po prawey, co zależy od obszerności klawiatury. Każdy klucz ma ieszcze linije dodane, inaczej zwane przypisane.

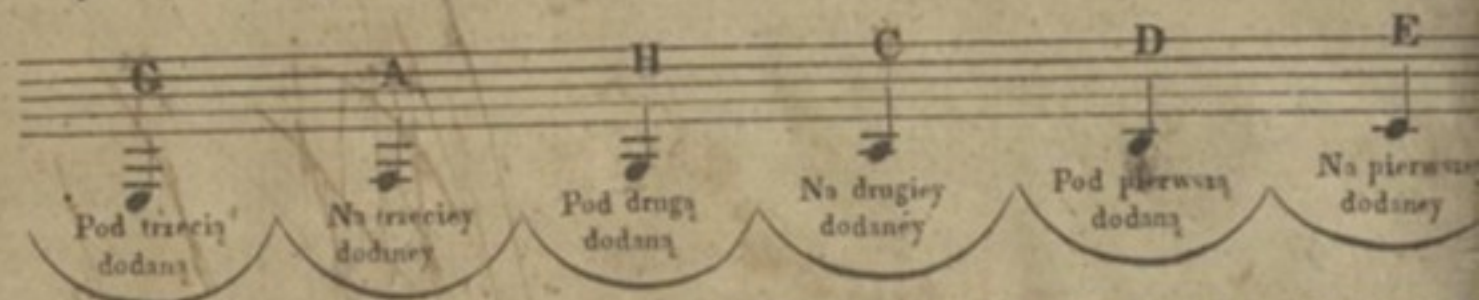
1850 D 354/138



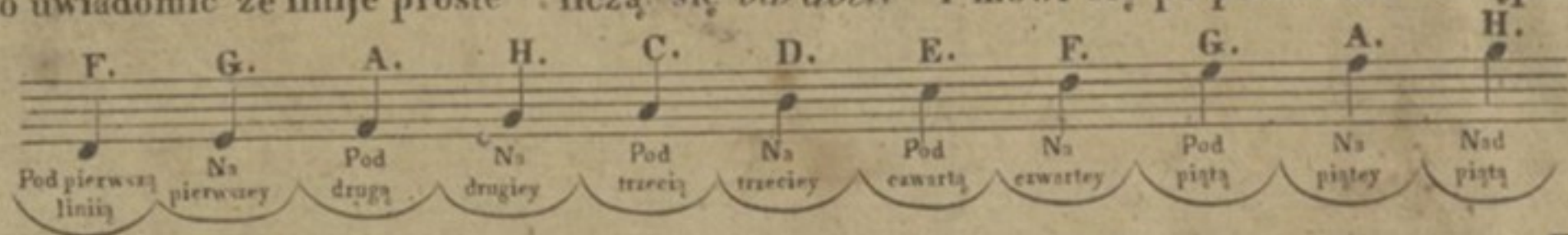
Mus. T. 4598 Cim.

Przystąpimy tedy do uczenia się nót klucza Basowego, czyli *klucza lewey ręki*. Oto iest klucz Basowy.  Dale pokażemy uczniowi cztery linije dodane  i przestrzeżemy go zaraz że te linije dodane liczą się *od góry*, a licząc tym sposobem, znajdziemy notę na  czwartey: Mowi się tedy, Na czwartey dodaney linij w Basie, iest F. i to naypierwszy klawisz lewey ręki. (*) Daley, stosownie

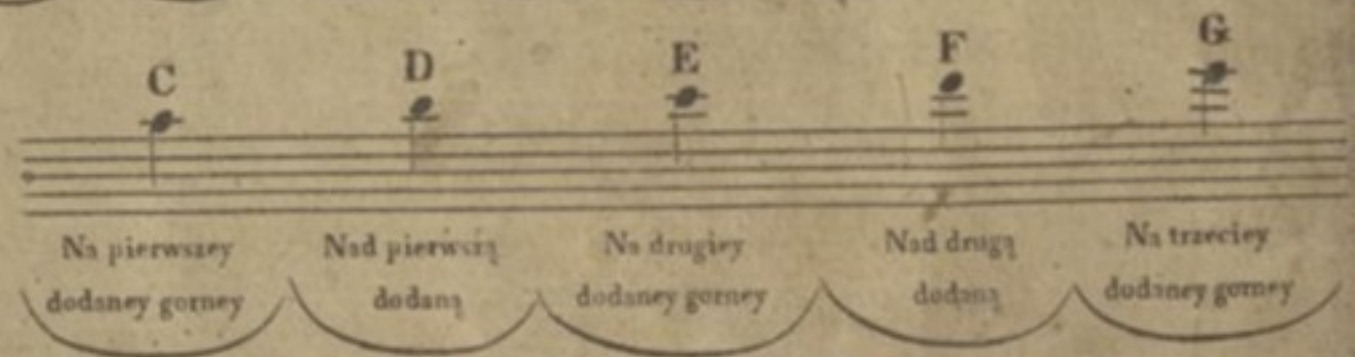
do tej zasady mowi się:



Przy wymienieniu każdej Nóty, trzeba żeby uczeń pokazał zaraz klawisz do którego ta nota należy. Naylepiej będzie jeżeli mu się tylko po siedem lub ośm nót, to iest po iedney Oktawie zadawać będzie aby ie tem mocniej osadził w pamięci. Teraz trzeba go uwiadomić że linije proste liczą się *od dołu* i mowi się po prostu iak następuje:

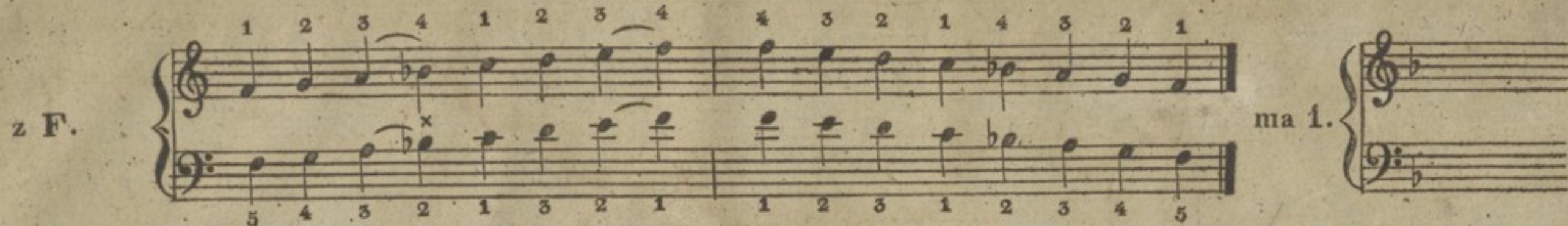


Linije dodane górne, liczą się tak iak proste od dołu, mowiąc tym sposobem:



Zostawmy uczniowi dosyć czasu aby dokładnie mógł się nauczyć Nót klucza Basowego: gdyż ucząc się prawie razem o dwóch kluczów, iego pamięć doznałaby wiele trudności, co przez bardzo długi czas mogłoby mu tamować biegłość w czytaniu nót. Zatem gdy się już dobrze nauczy na pamięć klucza Basowego, niech się wprawia w czytanie następujących kombinacyi nót Basowych, i niech klawisze iakiemikolwiek uderza palcami, byle tylko lewey ręki.

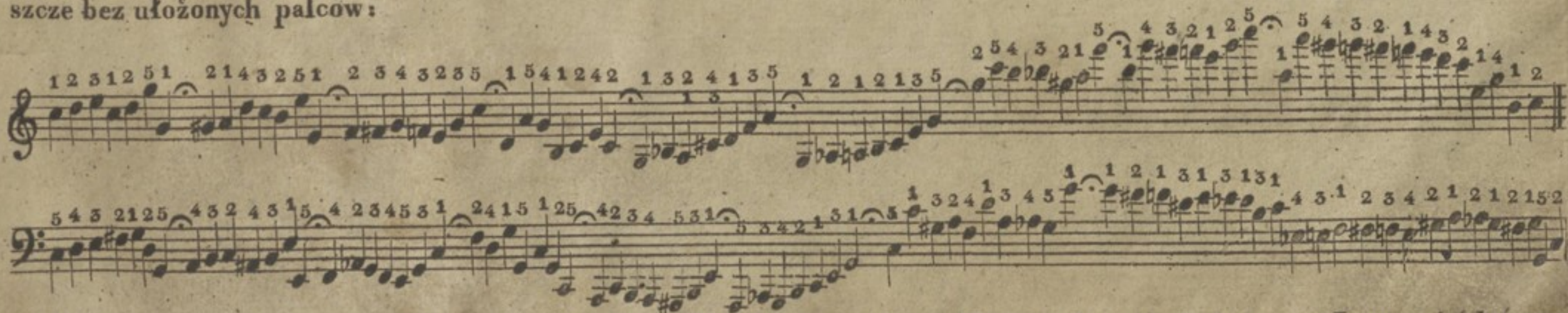
(*) Niektórzy Fabrykanci Fortepianów dodają po za F. kilka klawiszów niżej aż do kontra C. lecz takowe, przy nauce nót lepiej iest opuścić, bo nadmiar linii dodanych utrudzałaby pojęcie i pamięć uczącego się; tem bardziey że prawie żaden z Kompozytorów nie czyni ich potrzebnymi.



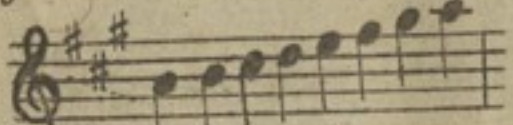
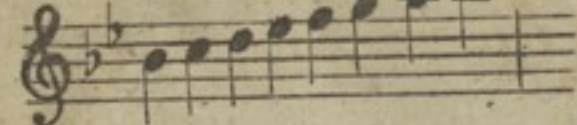
Dobrzeby było gdyby uczeń często bez nót wyszukiwał sobie sam te wszystkie Gammy, boby ie prawdziwie teorycznie i do-
kładnie musiał zrozumieć, zalecając mu zawsze aby przy wyszukaniu każdej Gammy, używał do niej prawdziwey Aplikatu-
ry, tak wlewey jak i wprawey ręce. A nawet mógłby później te wszystkie Gammy prowadzić przez dwie Oktawy np.

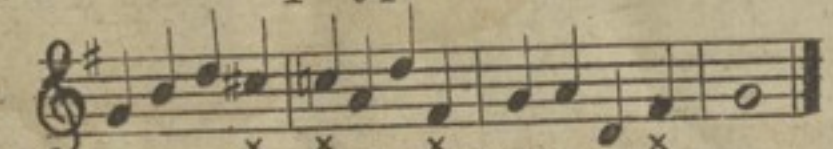


Wciągu nauki o Gammach, powinien uczeń zawsze czytać różne Kombinacye nót, aby co raz więcej wprawiał oko do-
czytania: ale teraz może ie czytać już z ułożonemi palcami; jeżeli by to zaś trudno mu przychodziło, niech ie czyta ie-
szcze bez ułożonych palców:



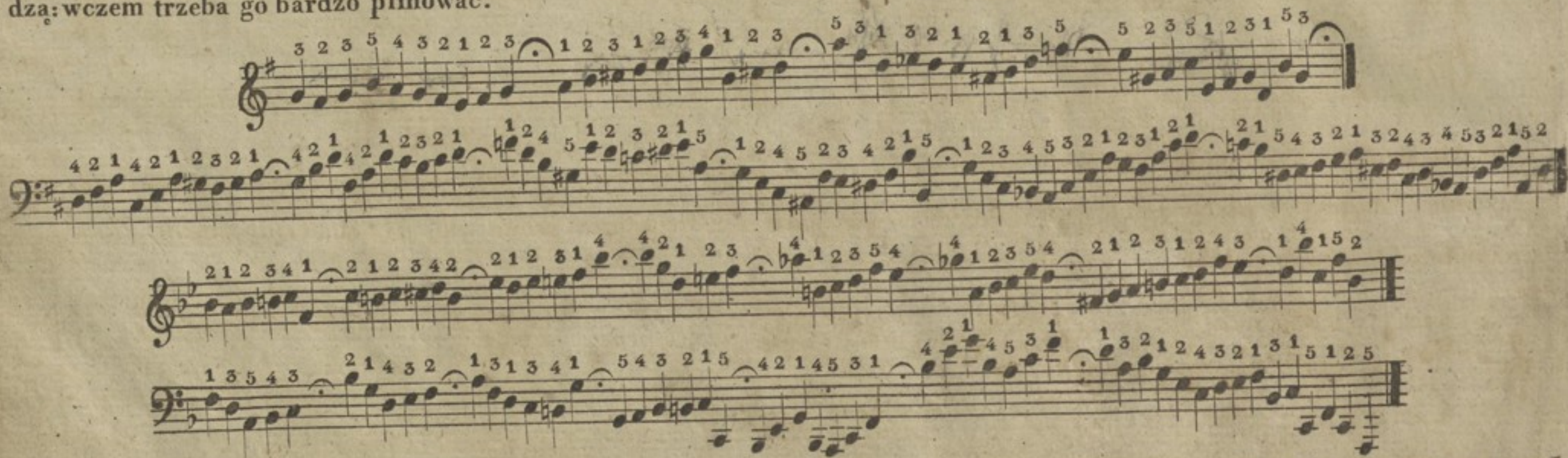
Każdą Gamme możemy nazwać Jntonacyą. Każda Sztuka do grania, iest robiona z jednej z tych dwunastu Jntonacyi { któres-
my dopiero widzieli } Trzeba tedy uczniowi wiedzieć, że iest zwyczaj wpisania nót kłaść zaraz przy kluczu tyle znaków { to
iest,

tyle bemolów albo krzyżyków } ile ich się znajdzie w Intonacyi tej sztuki którą mamy grać, a to dla tego aby ich wciąż gu tej sztuki przy każdej nocy niepowtarzać np.  albo.  etc. etc.

Te znaki wkluczu, nazwiemy znakami Intonacyinemi. Inne znaki przypadkowo trafiające się w ciągu sztuki, nazwiemy znakami przypadkowemi. np. 

Przypadko: Intonacyjne.

w Tym przykładzie znaki *cis* i *c* są przypadkowemi: zaś *fis* znakiem znajdującym się wkluczu, czyli znakiem Intonacyinym. Teraz niech uczeń czyta następujące Kombinacje nót z różnych tonów: ale najprzód niech zwróci uwagę przed zaczęciem każdej sztuki z jakiego ona jest tonu: niech zrobi Gamme z tego tonu, i niech w czytaniu pamięta jakie znaki do niej wcho-
dzą: wczem trzeba go bardzo pilnować.



Uwaga. Gammy, czyli Intonacje długich Klawiszów mają Krzyżyki, *wyjąwszy Intonację z F.* Która ma jeden bemol. Intonacje krótkich Klawiszów mają bemole, *wyjąwszy z Fis Intonację, Która może mieć sześć Krzyżyków albo sześć bemolów.* Intonacja z C. niema ani bemolów ani Krzyżyków. Oliczbie większej nad sześć krzyżyków i bemolów przypadkiem zdarzającej się, niepotrzebnie teraz wspominał: później o tem.

Niesądziłbym także za rzecz potrzebną aby zatrudniać ucznia uczeniem się na pamięć wiele ma znaków każda szczególności Intonacya, iest bowiem Mechaniczny sposób dowiedzenia się tego wiedney chwili. Nayprzód co do krzyżyków: Krzyżyków dochodzi się przez Quinty { Quinta iest piątym tonem w Gammie } Zaczynamy od C. Wyłuszczając iasno.

idźmy od C. do piątego tonu to iest do Quinty a znajdziemy G. Jnton: z G. ma 1. krzyż.

od G. do D. Jnton: z D. ma 2. krzyż.

od D. do A. Jnton: z A. ma 3. krzyż.

od A. do E. Jnton: z E. ma 4. krzyż.

od E. do H. Jnton: z H. ma 5. krzyż.

od H. do Fis. Jnton: z Fis. ma 6. krzyż.

Okażmy to kródkę.

Nóty Uderzać Liczby wymawiać nie. 1. 2. 3. 4. 5. NB: Jest to rachuba Krzyżyków.

Na zapytanie tedy: jaka Intonacya ma naprzykład cztery Krzyżyki? Powinien uczeń, rachując tym drugim sposobem od C. stanąć na tym tonie który ma cztery krzyżyki, a znajdzie że to iest ton E. Niechże zaraz dla przekonania się zrobi Gamme z E. a postrzeże że tak iest wsamey rzeczy: i tak się dochodzi wszystkich tonów krzyżykowych. Teraz co do bemolów: przebież uczeń tyle może spamiętać że Intonacya z Fis czyli z Ges ma 6. krzyżyków albo 6. bemolów. Niechże zaczyna rachować od Ges idąc także przez Quinty: naprzykład.

Ges. ma 6. bemolów

Des. 5.

As. 4.

Es. 3.

B. 2.

F. 1.

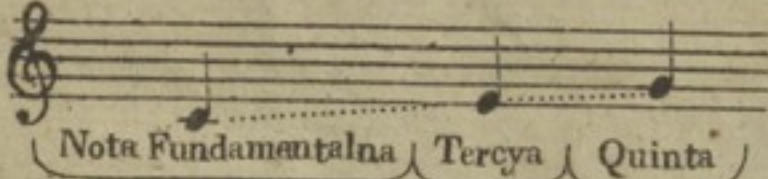
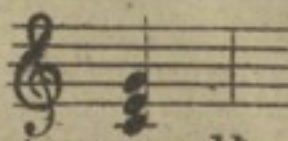
już wyżej że F. chociaż znajdujące się pomiędzy długimi Klawiszami, ma ieden bemol: o czem łatwo pamiętać. Otóż wkrótce czasie uczeń poymie cały Mechanizm Gamm, czyli Intonacyi ze wszystkich tonów; nadczem dawniej lata trawiono i niezmiernie obciążano pamięć, co bardzo wstrzymywało bieg nauki. Zdawać się może że ten Paragraf o Gammach rozciągnąłem za nadto długo, ale niech sobie każdy przypomni co powiedziałem w nim na wstępie, że na tem wspiera się cała nauka Muzyki. Niektórzy nauczyciele muzyki, chcąc okazać biegłość w swojej nauce, zamiast gruntownych początków, od razu daia do grania

trudne sztuki naynowszych Kompozytorów; mniefy znaiący się Rodzice lub krewni ucznia, bywaią ztego mocno uradowani, a każdy prawie uczeń zwiększą ochotą przyimuie taki rodzaj Nauki aniżeli naukę Teoryczną. Lecz trzeba być cierpliwym, bo bez Teoryi trudno iest doysć do nauki gruntowney. Daymy teraz małe wyobrażenie o Harmonii a bardziey opierwiastkowym Akordzie.

§ 2. O HARMONII, a bardziey o Akordzie pierwiastkowym.

Pytanie: Co to iest Akord? Odp: Akord, iest to zgodność kilku razem uderzonych tonów.

Pyt: Zczego się zklada Akord pierwotny? Odp: Składa się z Trzeciego i Piątego tonu w Gammie, inaczey, z Tercyi i Quinty. np:

ty. np:  Te wszystkie razem uderzone tworzą Akord. np: 

NB: Liczba nót razem uderzonych pisze się w linii prostopadłej.

Widzieliśmy już nieraz że w Oktawie mamy wszystkich tonów dwanaście, a ponieważ z każdego można zrobić Gammę, z Każdego też można zrobić Akord pierwotny. Przykład.



Akord C. G. D. A. E. H. Fis. albo Ges. Des. As. Es. B. F.

Dobrze będzie jeżeli uczeń zrobi wprzód ztego tonu Gammę z jakiego chce mieć Akord, a dopiero niech złoży ten Akord:

P: Co naywięcey stanowi Akord pierwotny?

Odp: w Akordzie pierwotnym naywięcey stanowi Tercya, bo ta może być *wielka* albo *mała*, a zawsze dobrze brzmiąca.

NB: Wten czas nazywa się mała, kiedy iest o pół-tonu niżej od tey cośmy powyżey słyszeli. Przeto Akord pierwotny iest dwoiaki, to iest Major { z wielką Tercyą } i Minor { z małą Tercyą } np:  etc..

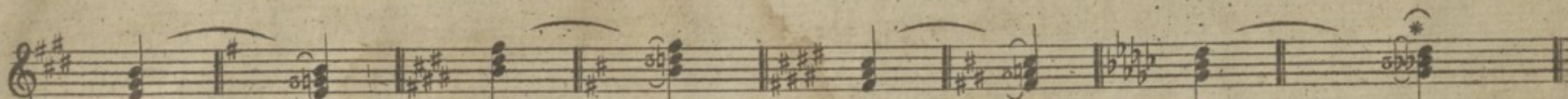
Żaden ton minorowy niema swoich właściwych znaków lecz ie pożyczą od swoiey mały Tercyi.

naprzy: Ton E. Major.  wszakże ma swoje własne znaki, to iest cztery Krzyżyki. Lecz Ton E. Minor.  ma ieden Krzyżyk, bo ma za małą Tercyą ton G. Który ma ieden krzyżyk. Toż samo rozumie się o wszystkich tonach minorowych.

NB: liczba 3. daie tu poznać małą tercya.

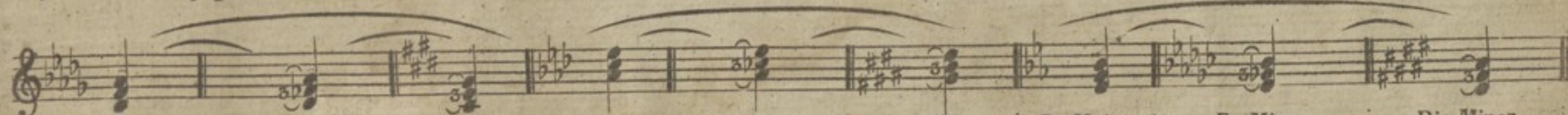


C. Major. niema nic C. Minor. ma trzy bemole bo pożyczka znaków od swoiey mały Tercyi, to iest od tonu Es. który ma trzy bemole. G. Major ma ieden krzyż: G. Minor. ma dwa bemo D. Major. ma dwa krzyż: D. Minor. ma ieden bem. A. Major. ma trzy krzyż: A. Minor. nie ma nic.

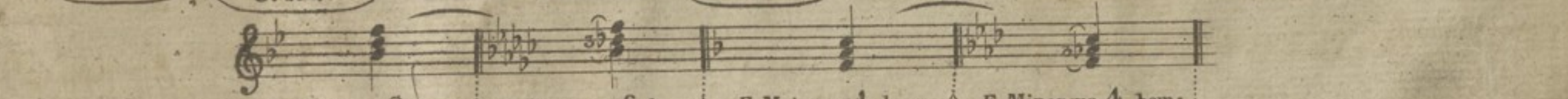


E. Major. ma cztery krzyży E. Minor. ma ieden krzyży H. Major. ma pięć krzyży H. Minor. ma dwa krzyży: Fis. Major. ma sześć krzyży: Fis. Minor. ma trzy krzyży Ges. Major. ma sześć bemolów Ges Minor. powinno mieć aż dzie: więc bemolów

* Dwa bemole przy iedny nócie, czyli bemol podwójny, zniża brzmienie tej nótę o cały ton, i tak wtym przykładzie, już zamiast / trzeba brać aż *a*, czyli podwójne be. To podwójne *be* wyraża się wpisaniu albo przez dwa bemole razem przy iedney nócie, albo przez ieden wielki i przekreślony bemol $\flat$. Częste bywają zdarzenia wktórych Kompozytorowie Muzyki bądź z fantazyi bądź z Jstotney potrzeby Kładą większą liczbę nad sześć krzyżyków i bemolów, co się wykaże później.



Des Major. ma 5. bem: Des Minor. powinno mieć 8. bem: Cis Minor. ma 4. krzyż: As Major. ma 4. bem: As Minor. powinno mieć 7. bem: Gis Minor. ma 5. krzyż: Es Major. ma 3. bem. Es Minor. ma 6. bem: Dis Minor. ma 6. krzyż:



B. Major ma 2. bem: B. Minor ma 6. bem: F. Major ma 1. bem: F. Minor ma 4. bem:

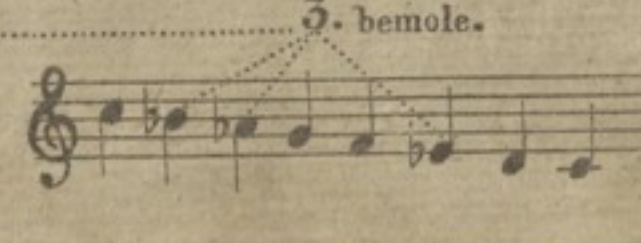
Teraz musimy ieszcze pomówić o Gammach Minorowych. — Gamma Minor robi się do góry tak iak Gamma Major, wyia: wszy to, że zamiast wielkiej Tercyi bierze się Mała: np:

Gamma. z C. Minor.



Es

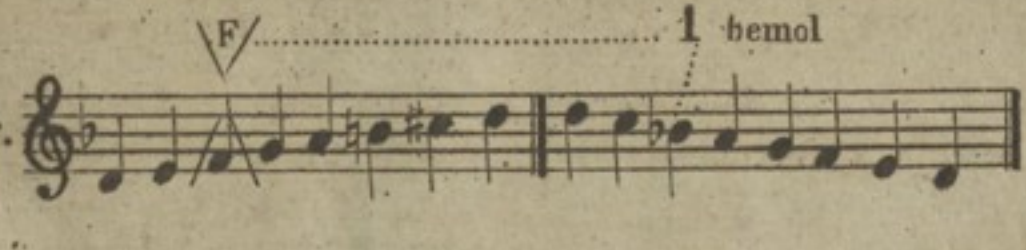
Zchodząc na dół biorą się znaki małej Tercyi



3. bemole.

Każdy Promień okazuje znak małej Tercyi.

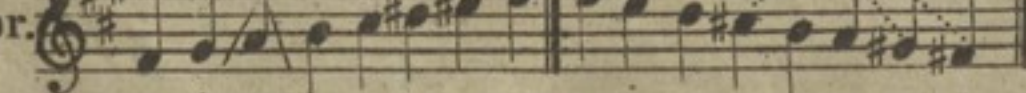
z G. Minor. 

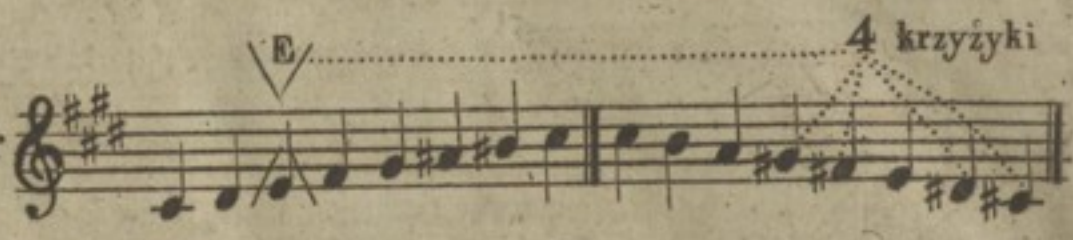
z D. Minor. 

z A. Minor. 

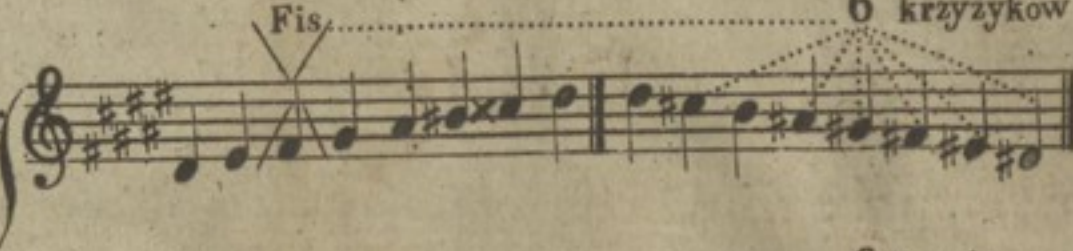
z E. Minor. 

z H. Minor. 

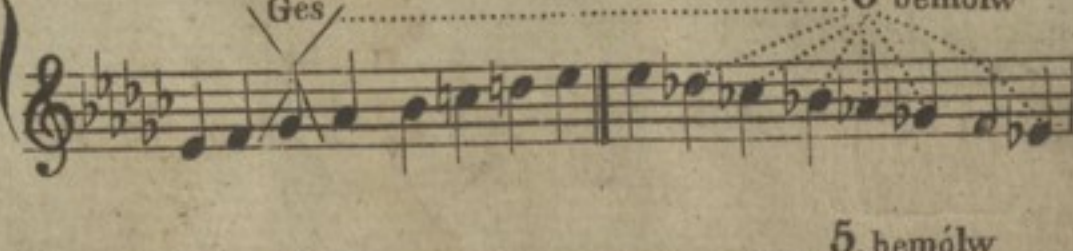
z Fis. Minor. 

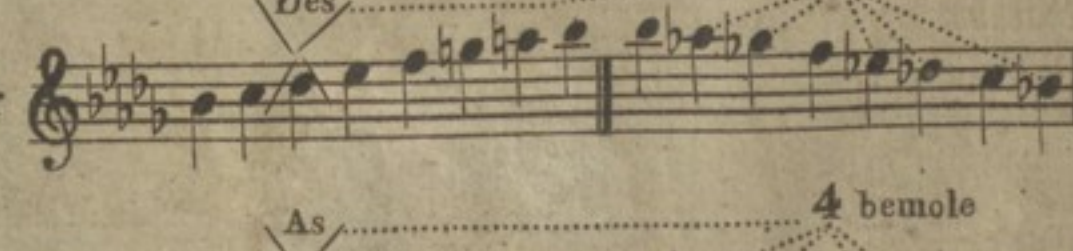
z Cis. Minor 

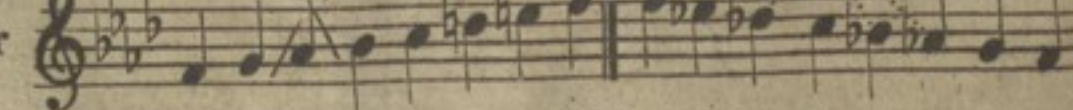
z Gis. Minor 

z Dis Minor 

albo

z Es. Minor 

z B. Minor 

z F. Minor 

(*) Krzyżyk taki x podwyższa o cały ton.

Poznawszy tedy Akordy i Gammy Minorowe, powinien się uczeń tym porządkiem wprawiać: Zrobić naprzód Gamme Major, po niej uderzyć Akord Major; Uderzyć jeszcze Akord Minor, apotym zrobić Gamme Minor;

np: 

i tak z każdego tonu.

Gdy się już uczeń obezna z Gammami Major i Minor, iako też z ich Akordami, Należy ieszcze ażeby potrochu nauczył się na pamięć Kadencyi zkażdego tonu: takowych iest 24. iak następuje. : KADENCYE :

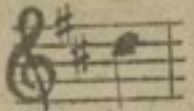
z C. Major. z C. Minor. z G. Major. z G. Minor. z D. Major. z D. Minor.

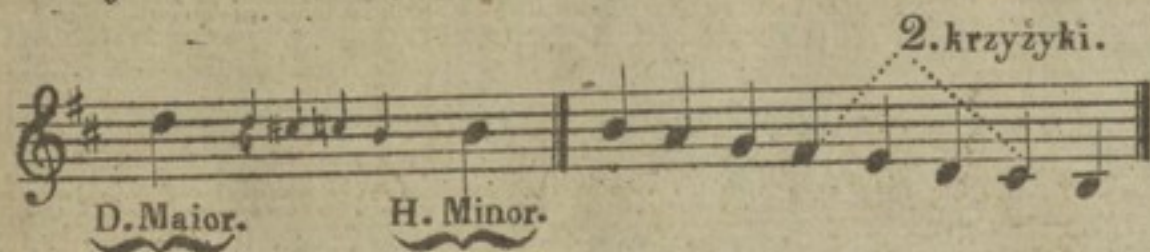
z A. Major. z A. Minor. z E. Major. z E. Minor. z H. Major. z H. Minor.

Fis. Major. albo Ges. Major. Fis. Minor. z Des. Major. z Cis. Minor.

z As. Major. z Gis. Minor. z Es. Major. z Es. Minor. albo Dis. Minor.

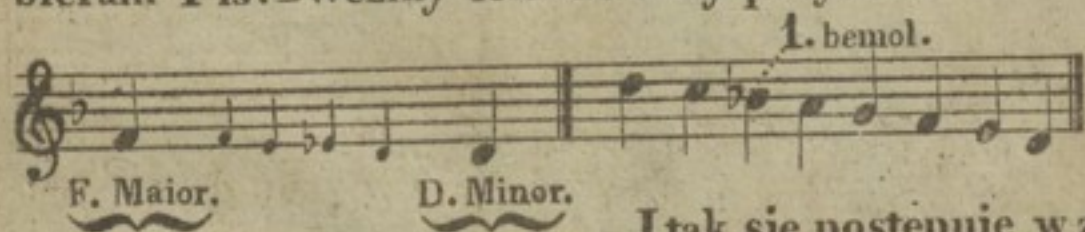
z B. Major. z B. Minor. z F. Major. z F. Minor.

Jeszcze tu jest jedno zapytanie: Jakim sposobem znaleźć Ton Minor któryby miał te same znaki co Major? np D. Major ma dwa Krzyżyki;  Jakiż Minor mieć będzie także dwa krzyżyki? Odliczmy cztery półtony na dół od tego tonu który ma dwa krzyżyki, to jest od D, a znajdziemy że to jest H minor które ma także dwa krzyżyki np:



Gamma na dół z H minor, okazuje znaki które miał D, Maior.

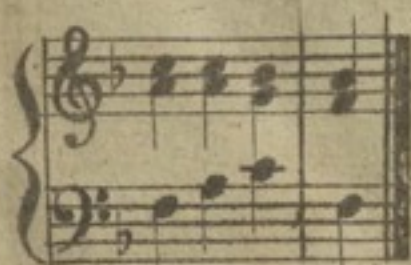
Przybierzmy do znalezionej H, to D od którego rachowaliśmy, a będziemy mieć małą tercją do Akordu H minor, Quintę. Łatwo znajdziemy.  Wszakże w tym Akordzie nie mogę przybrać za Quintę tonu F, bo jest krzyżyk na F: więc przybieram Fis. - Weźmy jeszcze inny przykład



Gamma na dół z D. minor, pokazuje ten sam znak który się znajduje w F. (major.

J tak się postępuje względem wszystkich Intonacyi.

Uczeń tedy niepotrzebuje uczyć się od razu na pamięć wiele Każdy Minor ma znaków, bo powyższym mechanizmem łatwo tego dojdzie: To tylko jeszcze bywa uczniowi trudnem do poznania, z jakiego tonu jest Sztuka, czy z Tonu Major, czy Minor? Ale jeżeli już dosyć jest obeznanym z Akordami, i jeżeli już ma dosyć wprawione Ucho, pozna to zaraz po pierwszym uderzeniu czyli zaintonowaniu. Niechże np: uczeń sam pozna z jakiego tonu jest rzecz następująca, czy z F Major czy z D Minor?



Mnie się zdaie że łatwo postrzeże po pierwszym Akordzie że to jest z F. Major.

{ Następująca zaś:



Łatwo przekona że jest z D, Minor.

Teraz uczeń przed rozpoczęciem każdej Sztuki powinien z robić Gammę i zaraz Kadencyą, z tego tonu, z jakiego jest napisana. Oto są jeszcze kombinacye nót klucza Skrzypcowego z kluczem basowym, w rodzaju Preludiów, które można czytać bez zachowania taktu. Te Preludia są pisane w tonach Major i Minor: a takowe tony powinien już uczeń sam rozróżnić.

19

The musical score consists of six exercises, labeled I through VI, arranged in four systems. Each exercise is written for piano, with a treble staff and a bass staff. Fingerings are indicated by numbers 1 through 5. Exercise I starts with a treble staff and continues in the bass staff. Exercise II continues in the treble staff. Exercise III continues in the bass staff. Exercise IV continues in the treble staff. Exercise V continues in the bass staff. Exercise VI continues in the bass staff and ends with 'etc:'. The exercises are variations of the G major scale, including chromatic and diatonic patterns.

Nauczyciel może napisać dla ucznia swoje własne kombinacye nót ze wszystkich tonów Major i Minor, ale w powyższym sposobie, żeby niebyły zatrudne, szczególniey wtonach gdzie iest wiele krzyżyków albo wiele bemolów.

Nim zakończę ten Paragraf,winienem ieszcze wspomnieć że znana już nam jakakolwiek Gamma Major lub Minor, nazywa się Gamma Diatoniczną: anastępujący pochod, nazwiemy Gamą Chromatyczną,do której wprawiać palce obu rąk bardzo

uczniowi zalecam; najprzód z osobna, potem razem.

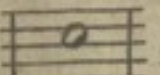
Nóty klucza Skrzypcowego dla lewey ręki.

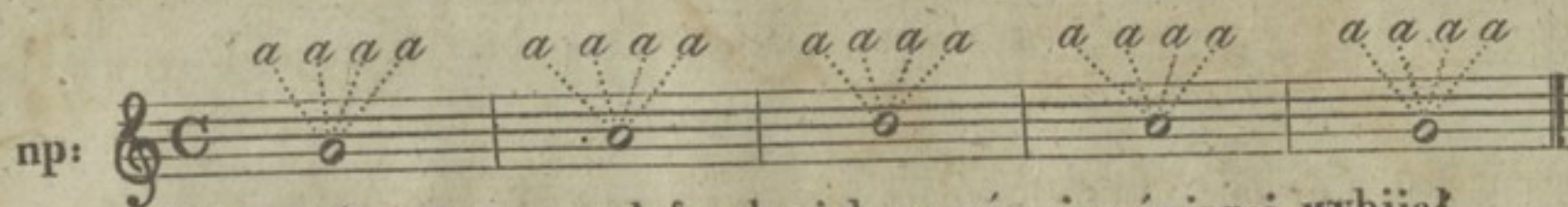
Gammę Chromatyczną | wprawiając palce: | można zacząć od iakiegokolwiek tonu i nia jakimkolwiek tonie można ją skończyć; Anawet można ją zacząć jedną ręką od nayı pierwszego klawisza wbasie, i przeszedłszy całą klawiaturę, wrócić się nadół tymże sposobem. Tak się mogą wprawiać palce obudwóch rąk. Teraz potrzeba nam poznać poruszenie czyli Tempo;

§ 3. O PORUSZENIU I WYMIARZE NÓT.

Pyt: Co to iest takt? Od: Jest to równe poruszenie. Można to uczniowi dać poznać w ten sposób. Kazać mu zrobić cztery równe uderzenia ręką o rękę, wymawiając z każdym uderzeniem iedno *a* np: *a, a-a-a*

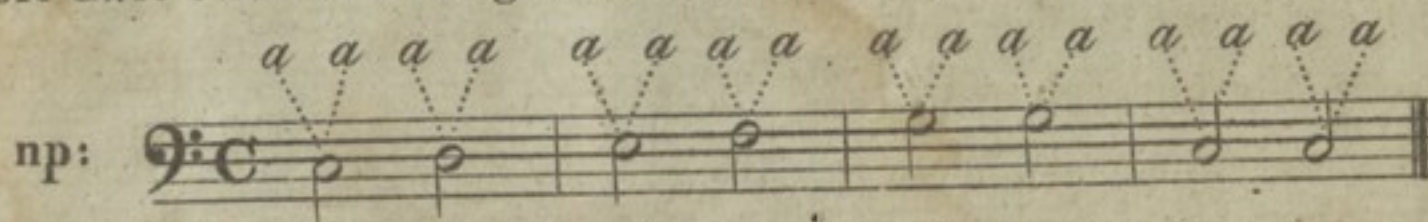
Pyt: Jaki iest znak Pierwotnego czyli Całego taktu? Odp: Znak pół koła C W tym pierwotnym takcie poznaiemy wszelki rodzaj Nót i ich wymiar.

Pyt: Na wiele części dzieli się takt pierwotny? Odp: Na cztery części. Potey odpowiedzi kazać uczniowi powtórzyć znowu też same równe uderzenia co popierwszey. Potym pokazawszy mu Notę białą - okrągłą  powiemy mu że ta Nóta nazywa się Cała Nota, i dla tego ma takie nazwisko że sama iedna zajmuie cały jeden takt. | Takty wpisaniu oznaczają się przez Kryski prostopadłe: | A Ponieważ ten takt dzieli się na cztery części, więc ta cała nota ma w sobie cztery części, to iest: trzyma się od pierwszego uderzenia dopóty, dopóki się nie wymówi cztery razy *a-a-a-a*. NB. Należy pierwsze *a* wymówić razem z uderzeniem Klawisza tej nóty. - Dobrze będzie dla ucznia, gdy iedną ręką uderzy notę na Klawiszu a drugą wybiie równe części tej nóty: przestrzgaiać go, aby pierwsze uderzenie obudwóch rąk było jednoczesne i mocniejsze od drugich: Achcąc aby się wciag równego poruszenia wprawił, np: niech tym sposobem przejdzie przez kilka całych nót:



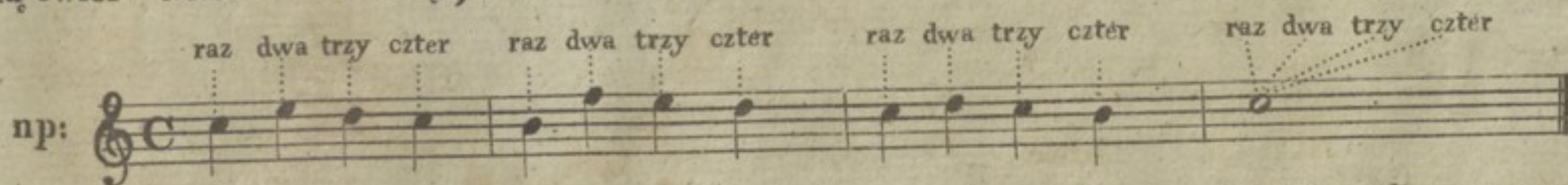
Pilnować go mocno należy aby iak nayrówniey ćwierci wybijał

Białe Nóty z kryską u spodu lub na wierzchu. nazywają się Pół-nóty: Już tedy samo nazwisko daie poznać że iedna taka nota zajmuie tylko puł taktu, czyli dwie ćwierci *a a*: że dla złożenia Całego taktu potrzeba dwóch takich Nót: A ponieważ iedna ma w sobie dwie ćwierci i druga dwie ćwierci, więc obiedwie dopiero składają cztery ćwierci, czyli cały takt:



Dotąd idąc za radą Pastalozzego kazałem wymawiać na każdą ćwierc *a a a a*. bo wymawianie tego *a* mniej iest zatrudniającem i równieyszem w wymawianiu aniżeli rachowanie, raz, dwa, trzy, cztery. Ale gdy uczeń wprawi się już cokolwiek wrózne poruszenie, może sobie zamiast wymawiania tego *a*, rachować każdą ćwierc przez wyrazy, raz, dwa, trzy, czter: mówię czter, dla uniknienia dwóch sylab: bo iedna sylaba iest nieiako uderzeniem taktu:

Nóty czarne nazywają się ćwierc nóty: Tych mamy wjednym takcie cztery, to iest: tyle ile jest części wtakcie; więc na każdą ćwierc taktu uderza się jedna



Dotąd poznaliśmy nóty powolne: Następujące prędsze nóty są wiązane: te mogą być raz-wiązane, dwa-razy-wiązane, trzy-razy, cztery-razy, a nawet pięć razy wiązane. Lecz my mówić będziemy tylko o raz-wiązanych i dwa razy wiązanych; reszta objaśni się później gdy tego potrzeba będzie, ile że progressya tej rachuby daie się w Teoryi łatwo sama z siebie poznać, lecz w-

Praktyce staie się trudniejszą przez swoją zdrobniałą szybkość.

Nóty-raz-wiązane nazywają się Osemki, przyczyny że ich ośm idzie na jeden takt, czyli po dwie na iedną



Nóty dwa razy związane



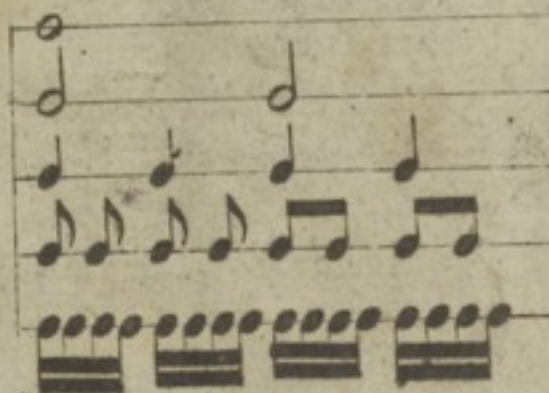
nazywają się Szesnastki, z tejże przyczyny że jeden takt, ma ich wso-

bie Szesnastcie, czyli po cztery na jedną ćwierć taktu, np:



Powtórzmy to inaczej | patrz na następującą: Tablicę

TABLICA PIERWOTNEGO TAKTU czyli Całego Taktu,
dzielącego się na cztery części, z rodzajem nót i ich wymiarem.
Niech uczeń uderza jakikolwiek klawisz, wymawiając duże li-
tery głośno, a małe cicho, tylko jak nyrówniey i podług nót: np.



Raz — dwa — trzy — czter —
Raz — dwa — Trzy — czter —
Raz — dwa — Trzy — czter —
Raz i dwa i Trzy i czte ry
Raz i raz i dwa i dwa i trzy i trzy i cztery czte ry

Albo też wten sposób: Nóty niech uderza a Słowa niech wymawia: np.,

Cała Nót.

{ głośno Raz	{ cicho dwa	{ cicho trzy	{ cicho czter
{ głośno Raz	{ cicho dwa	{ głośno Trzy	{ cicho czter
{ głośno Raz	{ głośno dwa	{ głośno trzy	{ głośno czter
{ głośno cicho Raz i	{ głośno cicho dwa i	{ głośno cicho trzy i	{ głośno cicho czte ry
{ głośno cicho Raz i raz i	{ głośno cicho dwa i dwa i	{ głośno cicho trzy i trzy i	{ głośno cicho czte ry czte ry

*Pół nót.**Cwiera nót.**Raz związane.**Dwa razy związane.*

25

Cała Nótą (powtarzam jeszcze) wytrzymaie zadane cztery równe uderzenia, to iest: zajmuie sama iedna cały czas ozna-
czony iednem taktem: Mieści w sobie pół-notów 2. Cwierz notów 4. Raz wiązanych 8. Dwa razy wiązanych 16. etc. etc.
Pół-nóta zajmuie połowę iednego taktu, więc ich potrzeba dwie na cały ieden takt. Każda Pół-nóta Mieści w sobie
cwierz notów 2. - raz wiązanych 4. - a dwa razy wiązanych 8. -

Cwierz - nótą zajmuie cwierz taktu, więc ich potrzeba cztery na złożenie iednego całego taktu. Każda cwierz - nótą ma
w sobie raz wiązanych 2. - a dwa razy wiązanych 4. -

Raz wiązana czyli Osemka, zajmuie osmą część taktu, więc takich potrzeba Osm na złożenie iednego całego taktu.

Każda raz wiązana ma w sobie dwa razy wiązanych 2. -

Dwa razy wiązana czyli Szesnastka, zajmuie szesnastą część taktu, a zatem potrzeba takich Szesnastcie na złożenie
całego taktu: Każda dwa razy wiązana mieścić w sobie może, trzy-razy-wiązanych 2. etc....

Tu trzeba dać poznać uczniowi rodzaj Pauzów. Pauza jest to Nótą milczącą, która się słyszeć niemoże tylko rachować.

Tyle jest rodzajów Pauzów ile jest rodzajów Nót: np: Cała - Pauza tyle zajmuie czasu w milczącym ruchu, ile go zajmuie

Cała nótą: Pół pauzy tyle ile pół-nóta; Cwierz pauzy tyle ile cwierz - nótą: Raz wiązana pauza tyle ile raz wiązana nótą

etc. etc... Ich postać jest prawie taka:

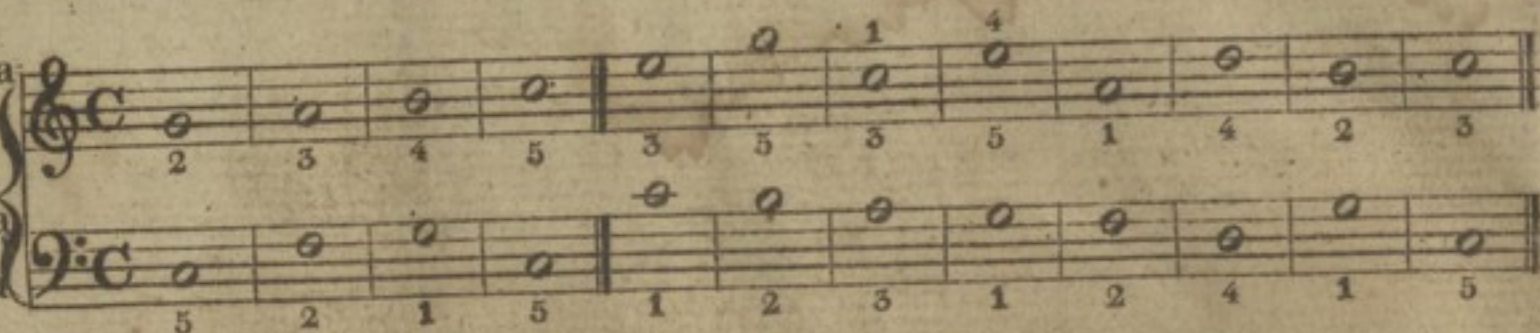
Cała Pauza	Pół - pauzy	Cwierz pauzy	Raz wiązana pauza	Dwa razy wiązana pauza	Trzy razy wiązana pauza.
Cała - nótą	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{32}$

Teraz może uczeń rozpocząć granie przez 7. następujących Lekcyi wziętych ze Szkoły Pleyela: Lecz odtąd, przed
każdą Lekcją, choć przez ieden kwadrans, powinien codziennie wprawiać palce do giętkiego mechanizmu, następującemi
kombinacyami nót, choćby po sto razy iedno; zaczynając bardzo zwolna, potem stopniami co raz prędzej, aż do nayzy-
wszego poruszenia: a pilnować, aby nótą iak nayrówniey wybijane były. Gdy się prawa ręka utrudzi, tymże sposobem
wprawiać lewą, ale oktawą niżej.

Wprawa I^{wsza}: Powtarzać choćby
100. razy wciąż bez przestanku. NB
można sobie tym sposobem wprawiać
palcę na każdym miey-
scu na oknie, na stole,
lub na czemkolwiek:

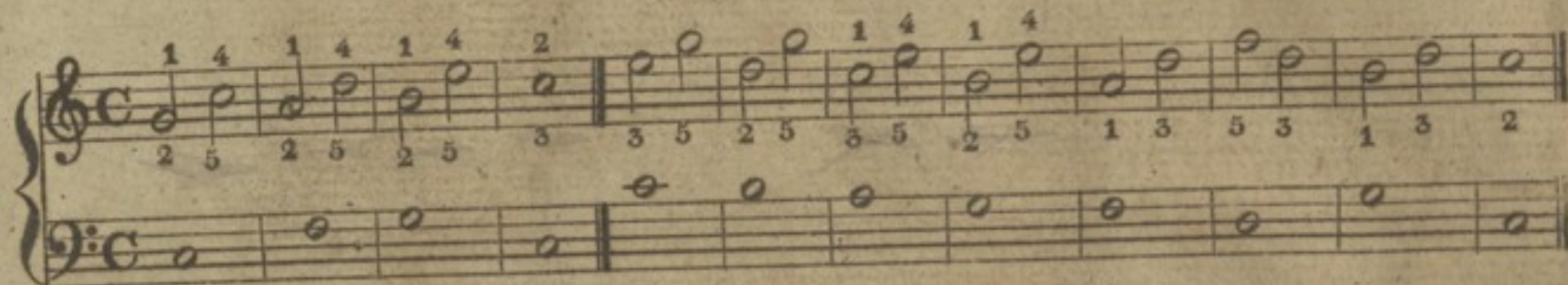


Po takiej wpra-
wie, niech za-
cznie I^{ta} Lekcyja
ze Szkoły Pleyela



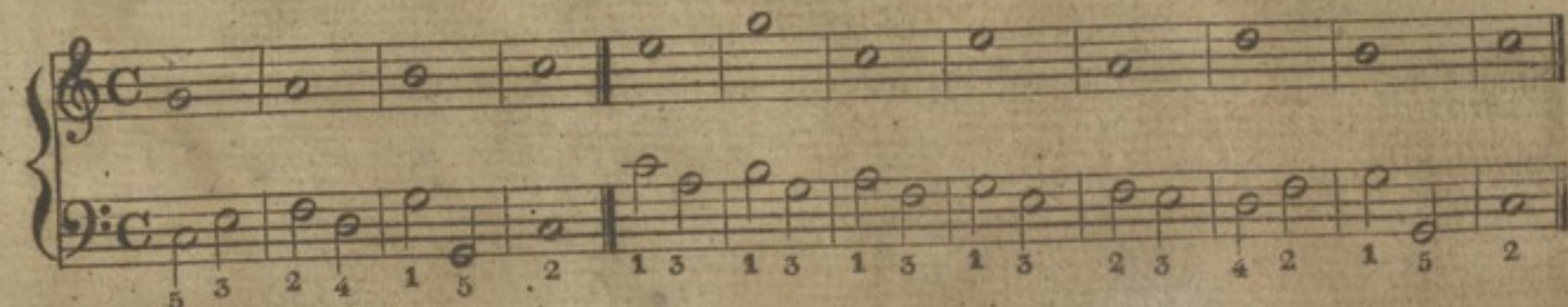
Wprawa 2^{ga} takież sposobem
Prawa 1 3 2 4 3 5 2 4
Lewa 5 3 4 2 3 1 4 2

Lekcyja
II.



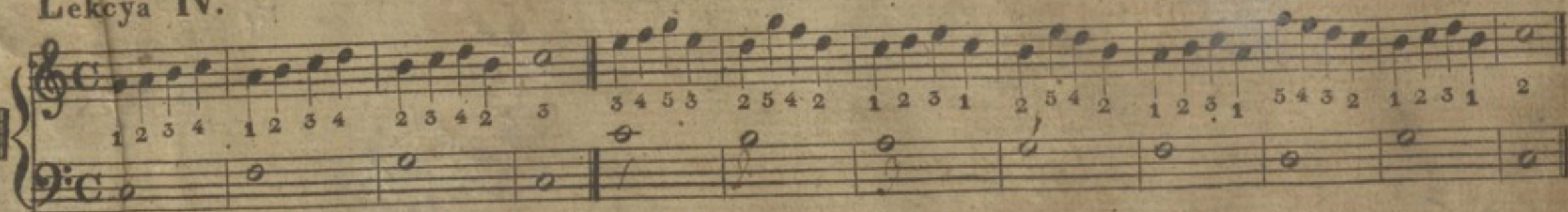
Wprawa 3^{cia}
Prawa 3 1 4 2 5 3 4 2
Lewa 3 5 2 4 1 3 2 4

Lekcyja
III.



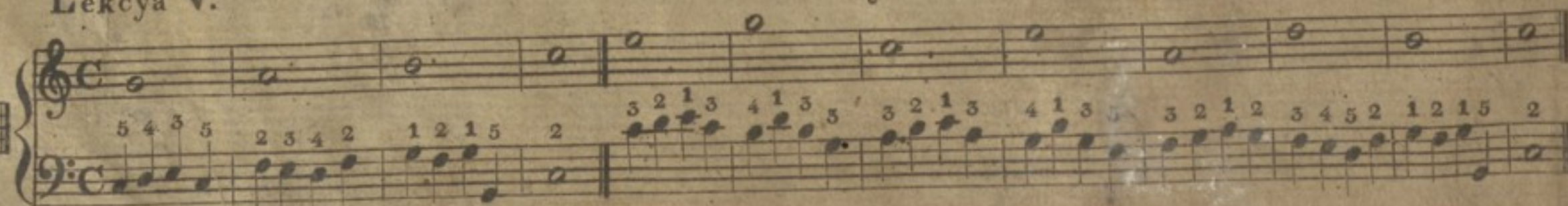
Lekcyja IV.

Wprawa 4^{ta}
Prawa 2 5 4 2 1 4 3 1
Lewa 4 1 2 4 5 2 3 5



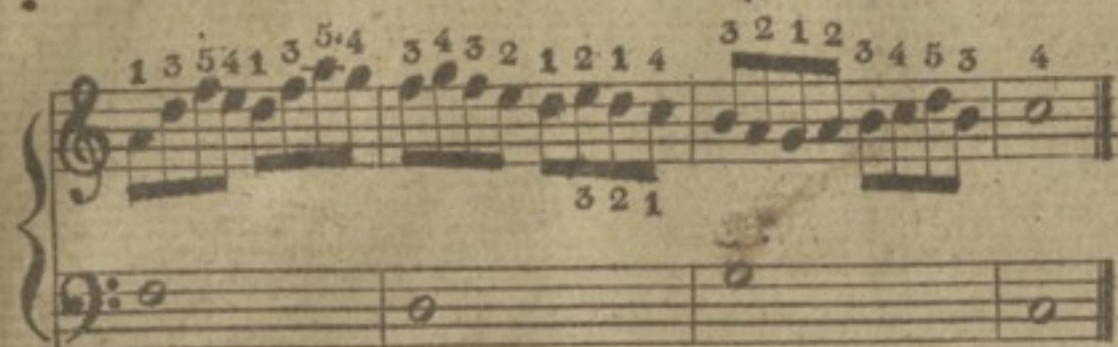
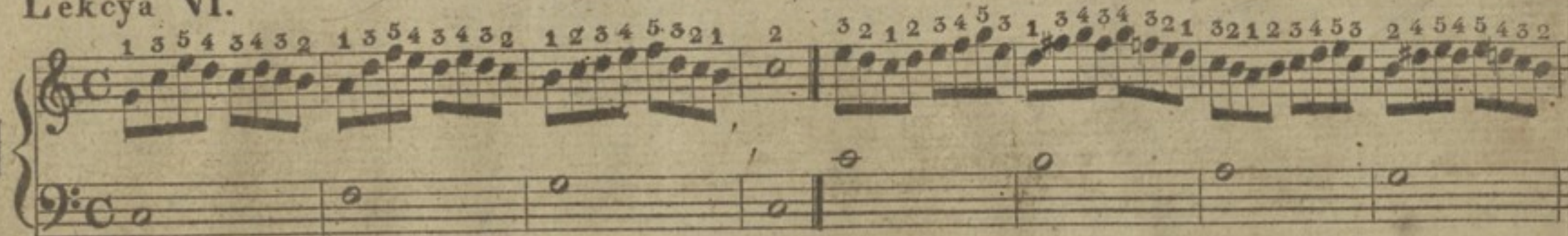
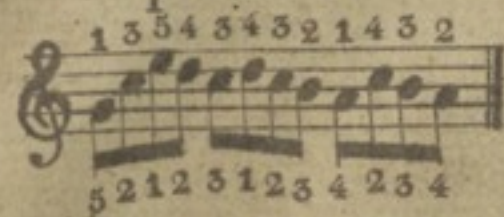
Lekcyja V.

Wprawa 5^{ta}
Prawa 3 4 5 3 2 4 2 1
Lewa 3 2 1 3 4 2 4 5



Lekcja VI.

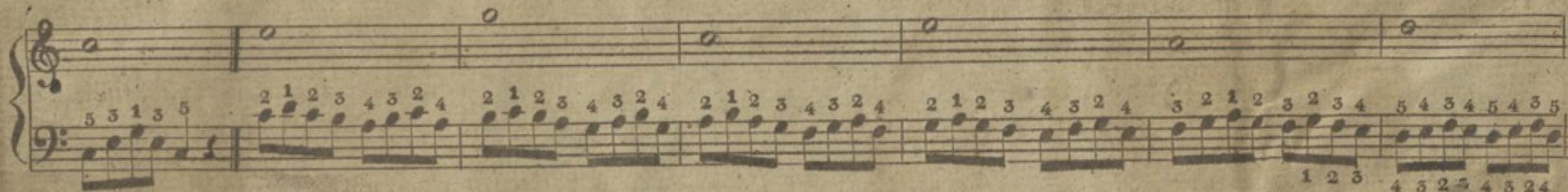
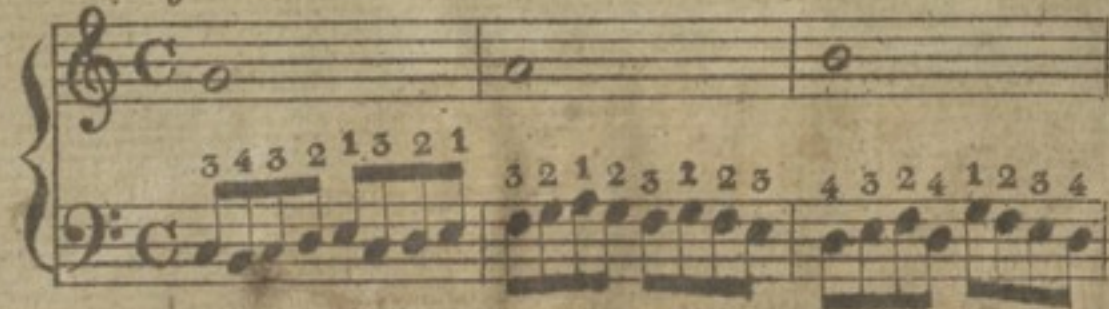
Wprawa 6.



Wprawa 7.



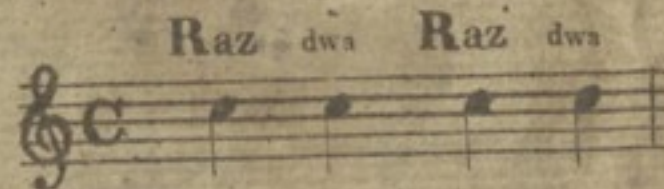
Lekcyja VII.



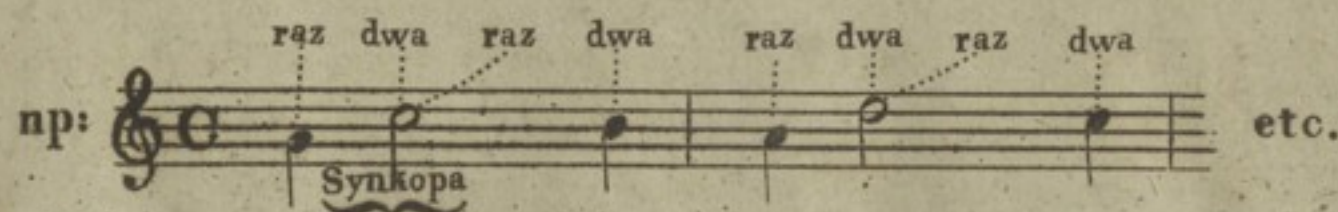
Daymy teraz poznać uczniowi co to iest Synkopa. Otoż w Pierwotnym czyli całym takcie dzielącym się na cztery części, Pierwsza nota nazywa się w uderzeniu *mocna nota*, druga zaś *śłaba nota*: Trzecia nota znowu staie się nieiako pierwszą a zatem *mocną nota*, czwarta tak iak druga staie się znowu *ślabą nota*.

np: 

inaczej.



Uważamy tedy dobrze że: Druga nota wtakcie jeżeli się przetrzyma przez następującą *trzecią* czyli znowa niby *pierwszą notę* tegoż samego taktu, nazywa się Synkopa, a wtedy iey uderzenie musi być *moone*.



To można poznać lepiej w następującej Osmey Lekcyi, w Którey Prawa ręka ma Synkopy.

raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa

Lekcyja VIII.



Ztego względu możemy powiedzieć ogólnie, że każda pierwsza iakakolwiek nótą | : czyli to cała nótą, czyli pół-nótą, czyli też raz - wiazana etc: etc: | mówię jeszcze raz, Każda pierwsza iakakolwiek nótą jest *mocną nótą*, a druga jest *slabą*. A zatem Każda druga nótą przetrzymująca następującą pierwszą nótą jest Synkopa. NB: Synkopa składająca się z dwóch nót, oznacza się na piśmie przez łuk —. Który sprawia to, że te dwie nótą mają tylko iedno uderzenie, to jest: pierwsza się uderza a druga bez uderzenia przetrzymuje się tylko: np:



To można poznać lepiej w następującej Dziewiątej Lekeyi, w Którey Lewa ręka ma Synkopy.

raz dwa . . . raz dwa . . . raz dwa . . . raz dwa . . .

Lekcyja IX.



W Lekcyi X. Każde uderzenie wlewy ręce trzeba uważać za pierwsze, a wprawey ręce Każde uderzenie za drugie, to jest: lewa ręka uderza pierwey a potem prawa. Uważać należy że wprawey ręce ostatnią nótą pierwszego taktu spaja się przez łuk — z pierwszą nótą następującego taktu: a zatem pierwsza nótą następującego taktu, nie uderza się, tylko się przetrzy =

muie. Więc łatwo pojąć można że wtey Lekcyi wszystkie nóty prawey ręki, są Synkopami. np:

Lekcyja X.

raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa raz dwa

Handwritten musical notation for Lekcyja X, measures 1-8. The treble staff contains notes with slurs and fingerings (3, 2, 3, 2, 1, 3, 4, 3, 2, 3, 4, 5, 3, 3, 4, 5, 3, 2, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 2, 1, 3, 4, 1). The bass staff contains notes with slurs and fingerings (4, 3, 2, 3, 1, 2, 1, 2, 1, 3, 2, 1, 1, 2, 4, 5, 3, 2, 1, 2, 3, 4, 3, 5, 3, 2, 1, 2, 3, 4, 3, 5).

Możnaby to
iaśniej wyłożyć
w ten sposób:

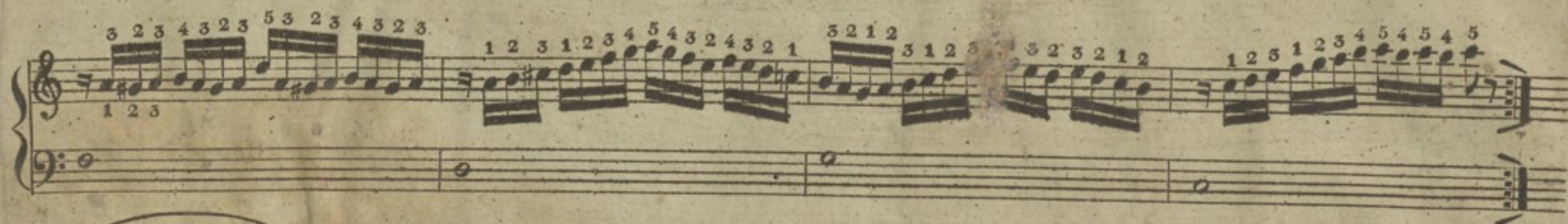
Handwritten musical notation for Lekcyja X, measures 9-16. The treble staff contains notes with slurs and fingerings (2, 3, 4, 2, 1, 3, 4, 3, 2, 3, 4, 5, 3, 3, 2, 3, 2, 1, 3, 4, 3, 2, 3, 4, 5, 3). The bass staff contains notes with slurs and fingerings (3, 2, 1, 2, 3, 4, 5, 3, 2, 4, 3, 2, 1, 2, 4, 5, 4, 3, 2, 4, 1, 3, 1, 2, 1, 3, 2, 1, 1, 2, 4, 5).

Handwritten musical notation for Lekcyja X, measures 17-24. The treble staff contains notes with slurs and fingerings (3, 4, 5, 3, 2, 4, 5, 1, 2, 3, 4, 2, 1, 3, 4, 1, 2, 3, 4, 2, 1, 3, 4, 3, 2, 1, 4, 5, 3). The bass staff contains notes with slurs and fingerings (3, 2, 1, 2, 3, 4, 3, 5, 3, 2, 1, 2, 3, 4, 3, 5, 3, 3, 1, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 2, 1, 2, 4, 5).

Wprawa 8^{ma}
przed Lekcyą II^{sta}

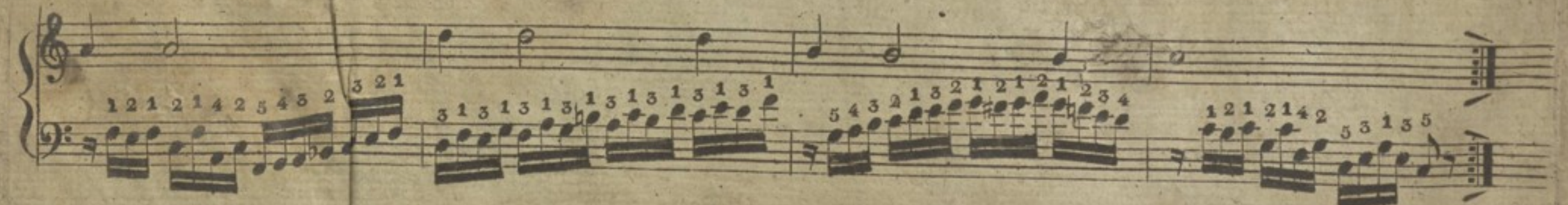
Lekcyja XI.

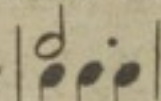
Handwritten musical notation for Lekcyja XI, measures 1-8. The treble staff contains notes with slurs and fingerings (1, 3, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 5, 3, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 1, 3, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 5, 3, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 1, 3, 2, 3, 4, 3, 2, 3, 5, 3, 2, 3, 3, 2, 3, 1, 2, 3, 1, 2, 3, 4, 5, 4, 5, 4, 5). The bass staff contains notes with slurs and fingerings (5, 2, 3, 2, 1, 2, 3, 2, 1, 2, 3, 2, 4, 2).



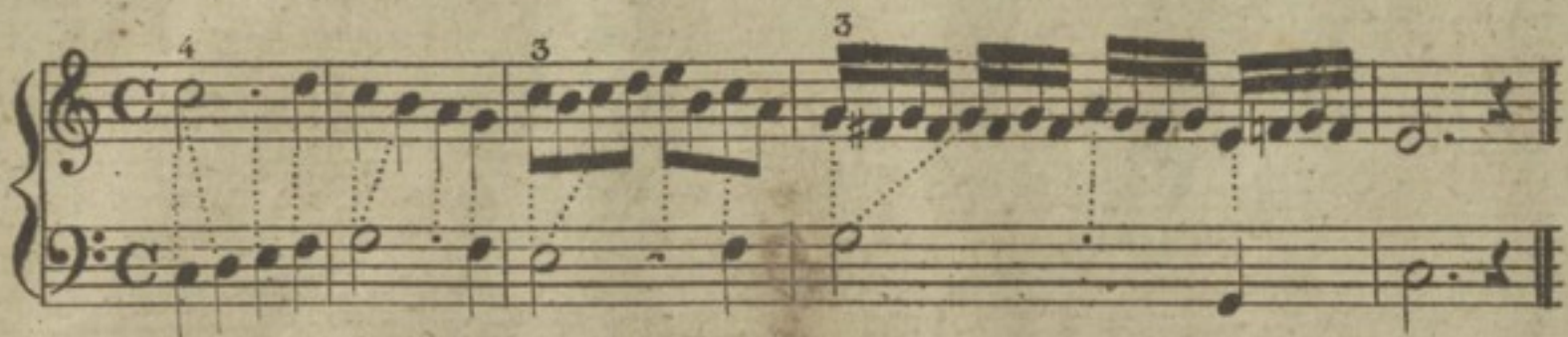
Wprawa 9.
przed Lekcją 12.

Lekcja XII.



Wspomnieć tu wypada okropkach przy Nótach. Kropka przy jakiegokolwiek nótce, nadaie tej nótce o iednę połówkę więcej wartości np: Pół-nóta ma w sobie ćwierć notów 2. a kropka ma ich trzy. |  | agdzie się z nayduie ćwierć-notów trzy, tam znayduie się raz wiązanych 6. a dwarazy-wiązanych 12. oczem zpiertwotnego taktu powinniśmy już mieć dobre wyobrazenie.

przykład
N^o 1.



Tu niech sobie uczeń przypomni cośmy. mówili o znakach Jntonacyinyh i o znakach przy padkowych, na Karcie 11. i niech się dowie że znak przypadkowy | jako to przypadkowy bemol lub krzyżyk | rozciąga swoje dzia-

łanie na cały jeden takt, to iest, dopóki wtym takcie nienastapi becare czyli Kwadrat: jak widzieć można wtakcie czwartym powyższego przykładu, że przy iednym f iest Krzyżyk a przy innych chociaż niema Krzyżyków jednakże biorą się za fis; bo ten pierwszy Krzyżyk, wszystkie f. ile ich tylko jest wtym takcie, zamienia na fis, dopóki się nietrafi na Kwadrat.

Trafia się też często że przy iedney nótce znayduia się dwie Kropki. Wtakim razie np: ćwierć nóta  ma w sobie raz-wiązanych trzy i pół, to iest, iiednę dwarazy wiążaną; czyli dwarazy wiązanych siedm. - Toż samo rozumie się okropkach przy pau- (zie.

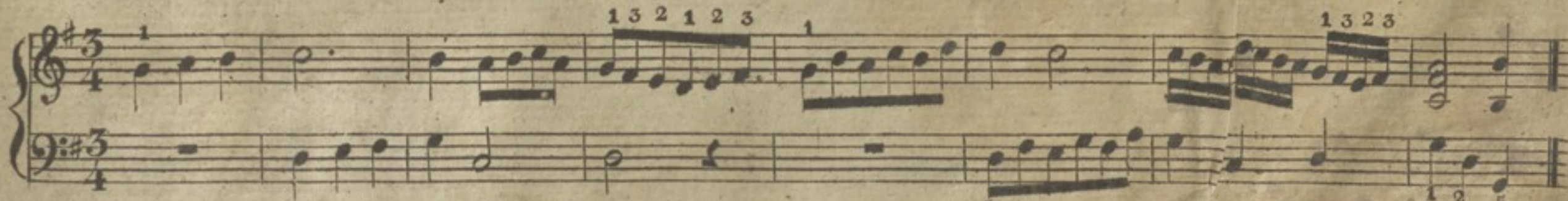
przykład
N^o 2.



Proszę pamiętać że nóty pisane w linii prostopadłej uderzają się razem. Po tych Lekcyach trzeba ucznia obiasnić że z Pierwo-tnego czyli Całego taktu wynikaia wszystkie inne Które nazwie-my Taktami częściowemi: np: ten takt $\frac{3}{4}$ dzielący się na trzy

części nazwiemy trzy-ćwierciowym. Łatwo uczeń postrzeże że wtakcie trzy-ćwierciowym Cała nóta nieścić się niemoże. Naywiększa nóta wtym takcie iest: Puł-nóta z kropką, zajmująca ćwierć notów 3. raz wiązanych 6. dwarazy wiązanych 12. etc.

przykład
N^o 3.



Od tad przed rozpoczęciem nauki iakiegokolwiek sztuki, trzeba ucznia zapytywać, z jakiego tonu sztka? Czy to iest ton Major czyli Minor? Na wiele części dzieli się takt? Jaki ruch | Tempo: | prędki czy powolny? Oprócz teg niech uważa w ciagu sztuki na wyrazy expresyjne na przykład P: znaczy *piano* czyli *cicho*: f. znaczy *forte* czyli *mocno*. - a PP: *pianissimo*

30 bardzo cicho. — dwa ff: *fortissimo*. bardzo mocno etc: — Trzeba aby uczeń zawczasu poznawał ducha wyrazów *expressywnych*, Których Rejestr Alfabetyczny znajduje się przy końcu, zwyłozeniem ich znaczeń: wkażdey więc potrzebie może się uczeń do niego udać: — Nim przystapiemy do Nauki następującego Poloneza winienem uczniowi zalecić, aby pomniał na powyższe przestrogi, uważał przytem na pomiar nót, na nóty z kropkami, na wszystkie pauzy, na łuki oznaczające Synkopę; aby podczas pauzów, palcy na Klawiszach nie zostawiał, i wprzebieraniu jeden po drugim podnosił, aby uważał na układ Palców i na znaki zmieniające tony. Przytem obiasnić go że znak taki ||: znaczy powtórzenie całej części.

Polonoise. | Taniec polski. | Moderato. ruch umiarkowany

Nº 4.

Trio.

W następującym Walcu niech uważy że najpierwsza nota chociaż niewypełnia całego taktu, jednak jest oddzieloną od taktu na⁵⁵ następującego: z tej przyczyny nazwiemy ją przedtaktową: przedtaktowa może się składać nie tylko z jednej noty, ale z dwóch, i z kilku not, aby tylko niedopełniały całego pierwszego taktu.

Tempo di Wals: | poruszenie Walca, ma się rozumieć, pretkie: | z Opery Turek we Włoszech | NB: letko i wybitno: |

N^o 8.

Takt $\frac{6}{8}$ dzielący się na sześć małych części, a raczy na dwa większe podziały, nazwiemy sześć-ośmowym taktem. Zajmuje on w sobie dwa takie $\frac{3}{8}$ takty. — Największa nota w nim jest, Pół-nota z kropką lub dwie ćwierć noty z kropką: raz wiązanych trzy i trzy, czyli 6: dwa razy — wiązanych sześć i sześć czyli 12: Co okaże następujący N^o 9. w Którym zechce uczeń uważać, że w niektórych jego miejscach, Noty prawey ręki przechodzą do linii Klucza Basowego, i wtedy uważaia się za Basowe należące do Prawey ręki: A noty lewey ręki przechodzą także do linii Klucza Skrzypcowego, i również uważaia się za Skrzypcowe należące do lewey ręki. —

Sonatina : Mała Sonata : Andantino : nieco przedzey od Andante :

Nº 9.

The musical score is written for piano and left hand. It consists of six systems of staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 6/8. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The score is divided into sections by bar lines and includes a variety of musical textures and patterns.

Dynamic markings include *p* (piano), *co raz - mocniej* (becoming stronger), *F* (forte), and *fp* (fortissimo). The word *Synkopa* (syncopation) is written above a measure in the third system.

The left hand part is labeled *lewa* (left) at the bottom left of the sixth system.

2 4 5 4 2 2 3 5 3 2 3 1 4 5 4 2 1 2 3 5 3 2 3 1 4 5 4 2 1 2 3 5 3 2 3

f Synkopa

NB. Znak taki $\circ$ Korona, Fermata, inaczej nazywamy Zatrzymanie, to jest że nota z taką Koroną niema żadney rachuby, i wytrzymaie się tak długo iak się podoba. Również Pauzy zkoronami są nieograniczonem milczeniem. Takt $\frac{9}{8}$ dzielący się na dziewięć małych części, a raczy na trzy większe podziały, nazwiemy dziewięć osemkowym taktem. Zaymuie on w sobie trzy takie $\frac{3}{8}$ takty. Mieści w sobie pół-notę z kropką z ćwierć notą z kropką: raz wiązanych 9. dwa-razy wiązanych 18. etc.. Jak okazuie N^o 10.

Andante con motto : powolność żywa : Aria z Opery Mahomet II^{gi} Rosfiniego

N^o 10.

przedtaktowa Synk zatrzymanie loco zatrzymanie

NB: Znak taki 8^{va} $\sim$ stojący nad notami, Każe grać oktawą wyżej te wszystkie noty nad którymi iest przeciągnięty, to iest; do poki się nienapotka znaku *loco*, Który znowu każe grać noty, na ich własnem miejscu.

Takt $\frac{12}{8}$ dzielący się na dwanaście małych części, a raczy na cztery większe podziały, nazwiemy dwunasto-osemkowym taktem. Zaymuje on cztery takie $\frac{3}{8}$ takty. Mieści w sobie Całą notę z kropką: dwie pół noty z kropką: cztery ćwierć noty z kropką: raz wiązanych 12: a dwarazy - wiązanych 24: Co wykaże następujący N. 11.

Rondo | Koło | to jest Sztuka co się zawsze wraca do początku. Vivace | żywo, prędko |

N. II.

The musical score is for a Rondo in 12/8 time, labeled N. II. It begins with the tempo marking 'Vivace' and the instruction 'żywo, prędko'. The score is written for piano and includes various musical notations such as dynamics (f, ff, p, pp), tempo markings (Vivace, decrescendo, rallentando, Tempo 1mo), and articulation (Synkopa, synko:). The piece features complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes, and ends with a repeat sign.

Key markings and instructions include:

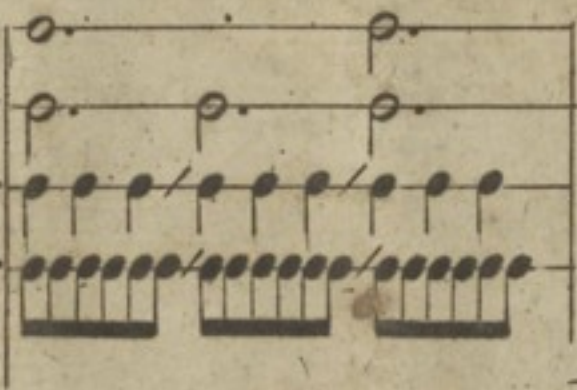
- Tempo:** Vivace | żywo, prędko |
- Dynamics:** f, ff, p, pp
- Articulation:** Synkopa, synko:
- Tempo changes:** decrescendo co raz ciszej, rallentando co raz wolniej, Tempo 1mo
- Other markings:** dolce, 8va

7.) Dziewięć cwiertniowy Takt $\frac{9}{4}$ dzielący się na trzy części
ma w sobie Całą notę z kropką, z jedną pół notą z kropką

Pół notów z kropką 3.

Cwierć notów — 9.

Raz wiązanych — 18.



8.) Dwunasto cwiertniowy takt $\frac{12}{4}$ dzielący się na cztery części
mieści w sobie

Całych not z kropką 2.

Pół notów z kropką 4.

Cwierć notów — 12.

Raz wiązanych — 24.



Tych wszystkich taktów, tak w tych czasach używanych iako też zaniedbanych przez niepotrzebnie rozwlekły ich obraz, jest taka paralella: NB: Takty w naszych czasach używane, są tu oznaczone Krzyżykiem x

Dzieli się na Cztery części.			na Dwie części.			na Trzy części.		
1.) $\frac{4}{1}$ albo $\frac{16}{4}$	o. o. o. o.	longa	1.) $\frac{2}{1}$ albo $\frac{8}{4}$	o. o.	breva	1.) $\frac{3}{1}$ albo $\frac{12}{4}$	o. o. o.	
2.) $\frac{12}{4}$	p. p. p. p.		2.) $\frac{6}{4}$	p. p.		2.) $\frac{9}{4}$	p. p. p.	
3.) $\frac{12}{8}$	p. p. p. p.		3.) $\frac{6}{8}$	p. p.		3.) $\frac{9}{8}$	p. p. p.	
4.) $\times$ C	p p p p		4.) $\times$ $\frac{2}{4}$	p p		4.) $\times$ $\frac{3}{4}$	p p p	
5.) $\times$ C	toż samo ale przedzy		5.) $\times$ 2	p p		5.) $\frac{3}{2}$	p p p	
						6.) $\times$ $\frac{3}{8}$	p p p	

Łatwo tu postrzedz można, że w Naturze dwa są tylko poruszenia, iedno parzyste, drugie nieparzyste; to iest iedno potrójne, drugie podwójne: poczwórnego osobno nie liczę gdyż ono iest dwarazy podwójne. |: O różniących się Skutkach podwójności i poczwórności, niepotrzebnibym teraz wspominał |

40 Teraz jest czas powiedzieć, co są Tryole, po naszemu troyki? Jeżeli na pewną część taktu zamiast dwóch nót weźmiemy aż trzy, nazwiemy je troyką. Może ona być troyką dwa razy wiązaną, raz wiązaną, ćwierć nótną etc... NB: znak taki 3 oznacza troykę

N^o 12 Mazurek.



Tymże sposobem wykonywają się inne troyki np: raz wiązane.

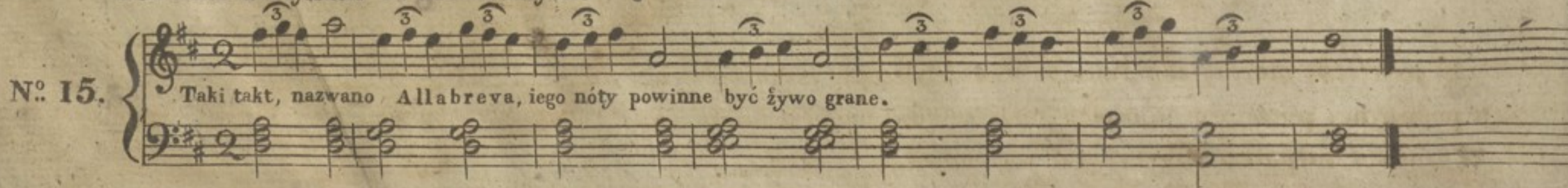
Allegro | żywo



Inny Przykład:



Toż samo w troykach ćwierć nótnych.



Taki takt, nazwano Allabreve, iego nóty powinny być żywo grane.

Jeżeli jedna ręka ma trójki a druga dwójki, to jest: gdy Uczeń ma podzielić trzy nóty między dwie nóty, niepodobno mu będzie inaczej postąpić jak tylko, na pierwszą dwoieczną, odłożyć dwie trójeczne, a na drugą dwoieczną, jedną trójeczną: iak okazuje następujący przykład: i wtedy dwójki muszą dogadzać trójkom aby niepsuć ich równej płynności. NB: Niechając zbyt rozciągać dzieła, i na próżno zabierać czasu, przestaniemy na krótkich przykładach.

[: Spiewka taneczna:]

N^o 16.

Później powinien się uczeń wprawiać żeby trójki tak dzielić między dwójki, aby jedne i drugie w swoim sposobie były równymi, to jest: żeby dwóiek niekropkować iak w tym drugim dopiero widzianym Basie.

Jeżeli jedna ręka ma czwórki a druga trójki, czyli, gdy uczeń ma podzielić Cztery nóty między trzy nóty, niech sobie postąpi według następującego przykładu.

N^o 17.

J tu powinien się uczeń starać aby czwórki i trójki każde w swoim sposobie ile możności były równymi.

Jeżeli dwie trójki złączą się w jedno, w tedy nazywać się będą szóstkami np:

N^o 18.

Szóstki dzielą się rozmaicie według Towarzyszenia iakie mają; jednak trzeba się starać aby były równemi. np.:

Andante. Preludium : przegnienie :

N^o 19.

Wypada mi tu wspomnieć w ogólności o rozmaitych znakach, zwyczajach i przypadkach iakie w czytaniu nót rozmaitych napotkamy

I^{mo} O Nótach przewiązanych

Jakakolwiek nота przewiązana, uderza się tyle razy ile takich wiązanych w sobie mieści: np. Cała nота raz przewiązana

mieści w sobie raz wiązanych 8. tyle się też razy powinna uderzyć, to jest, uważać się ma zupełnie za ośm nót raz wiązanych:

(przy 1.

Jeżeli Cała nота jest dwa razy przewiązana, uważać się ma za szesnaście nót, dwarazy wiązanych:

(przy 2.

J tak w proporcji swojej, każda przewiązana nота: np. raz przewiązana pół-nота uderzy się razy 4: adwa razy przewiązana, uderzy się razy 8. etc..

(przy 3.

Cwierać nота raz przewiązana uderzy się razy 2. dwa razy przewiązana: razy 4. — trzyrazy przewiązana: razy 8. —

(przy 4.

Raz przewiązana pół-nота z kropką uderzy się razy 6. — dwarazy przew: razy 12.

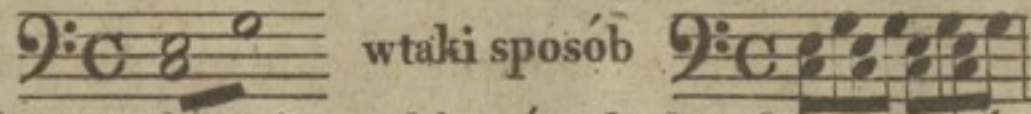
(przy 5.

Cwierać nота z kropką raz przewiązana, uderzy się razy 3. dwarazy przew: razy 6. — trzy razy przew: razy 12. etc...

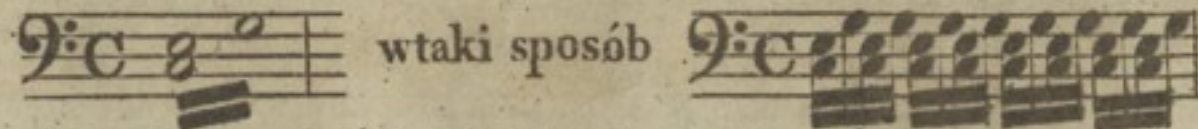
(przy 6.

Te wszystkie przewiązania możemy nazwać ruchem wybitnym.

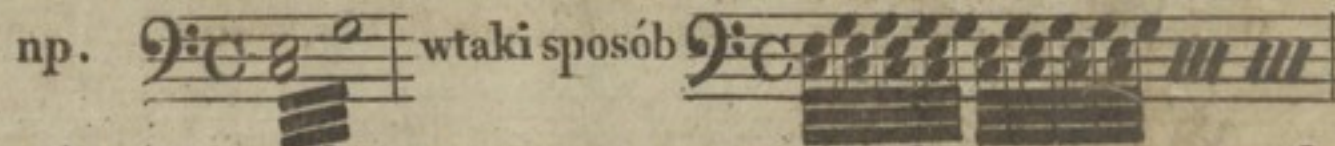
Są jeszcze przewiązania a raczy związania któreby się mogły nazwać *ruchem wahadlnym*, z przyczyny przeważywania się ręki wczasie takowego wykonania. — w Ruchu wahadlnym, gdy całe nóty są raz związanemi, mają w sobie cztery poruszenia



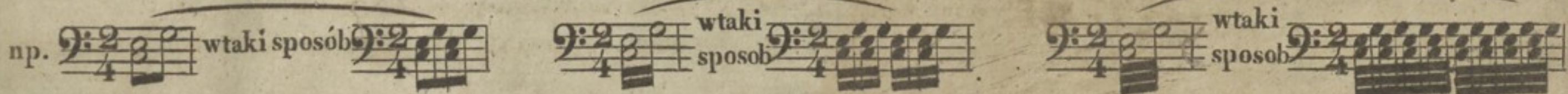
Jeżeli są dwarazy z wiązaniem, mają w sobie ośm drobnych poruszeń a cztery znaczniejsze



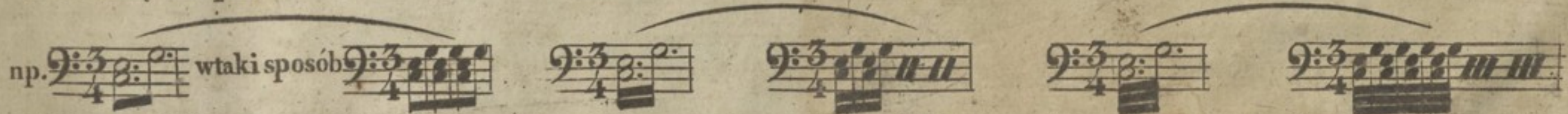
Jeżeli zaś są aż trzy razy związanemi, mają szesnaście drobnych poruszeń, a cztery znaczniejsze: Wten czas, ruch wahadlny nazywa się trzęsącym | : tremolando, albo, tremando :



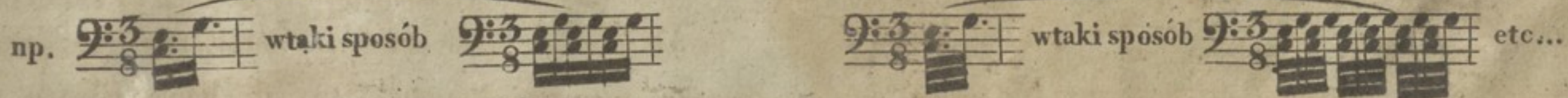
Gdy pół noty są raz związanemi, mają według tey samey proporcyi, dwa poruszenia: dwa razy związane mają cztery poruszenia. trzy razy związane, mają 8. poruszeń.



Gdy półnoty z kropką są raz związanemi, mają trzy poruszenia: — dwa razy związane, mają 6. poruszeń: trzy razy związane mają 12. poruszeń.



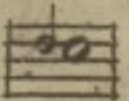
Gdy ćwierć noty z kropką są dwarazy związanemi, mają trzy poruszenia: trzy razy związane mają 6. poruszeń.



2^{do} O Nótkach dodanych

Czyli o Upiększeniu

Wiemy od dawna że są liniie zwyczajne i linii dodane: Są także Nóty zwyczajne i Nótki dodane: te ostatnie służą do

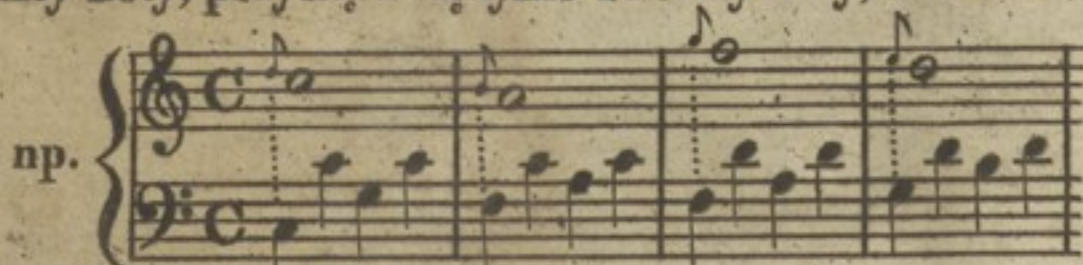
upiększenia pierwszych. A chociaż wiele jest rodzajów nót dodanych, i każdy rodzaj ma osobne nazwisko, wszystkie jednak rodzaje dodatków, nazwiemy tymczasem upiększeniem. — Pół-nótka, dodana do całej nót  zajmie iak zwy-
czayna pół nota dwie ćwierci taktu: a przeto, całą nótę zamieni również na pół-nótę, z tą tylko wgraniu różnicą że do-
dana nótka uderza się mocniej a następująca główna nótka słabiej i z oderwaniem od klawisza ręki przy końcu iey wartości.



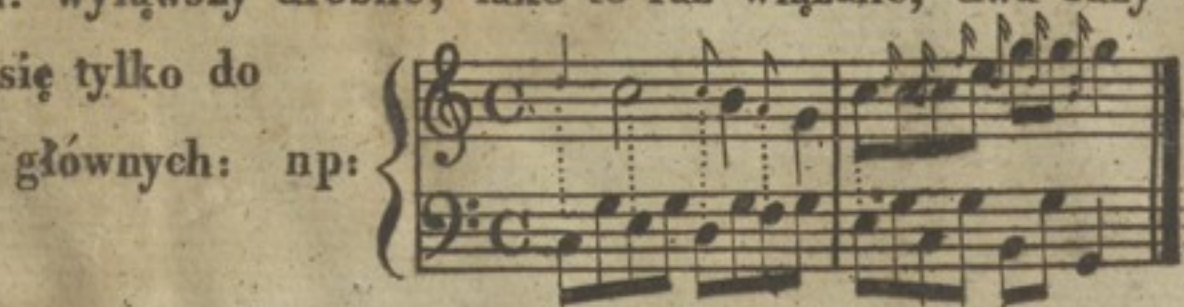
Cwierć-nótka, dodana do całej nót, staie się zwyčajną ćwierc notą, a przez to zamieni całą nótę na Półnotę z kropką to iest:
na trzy ćwierciową



Raz wiązana nótka, dodana do całej nót, przytrąca się tylko do całej nót, i uderza się z nią ledwo nie razem: tem bardziej dwa razy wiązana nótka dodana.



To cośmy powiedzieli o dodanych nótkach do całych nót, rozumie się zarówno o nótkach dodanych do pół-notów ćwierć no-
tów, razwiązanych etc... Słowem, pamiętać tylko tyle potrzeba. że, iakiego iest wymiaru nótka dodana, taki też wymiar zaj-
muie wtakcie: i tak, ćwierć nótka dodana, uważa się zawsze za ćwierć nótę: raz wiązana dodana, również za razwiązaną etc...
A wmiarę nótki dodaney, uymuie się wartości nótce główney. NB: Pamiętać zawsze należy, że nótki dodane mocniej się u-
derzają od nót głównych: wyiawszy drobne, iako to raz wiązane, dwa razy wiązane etc.... Które iakiesmy inż po-
wiedzieli, przytrącają się tylko do

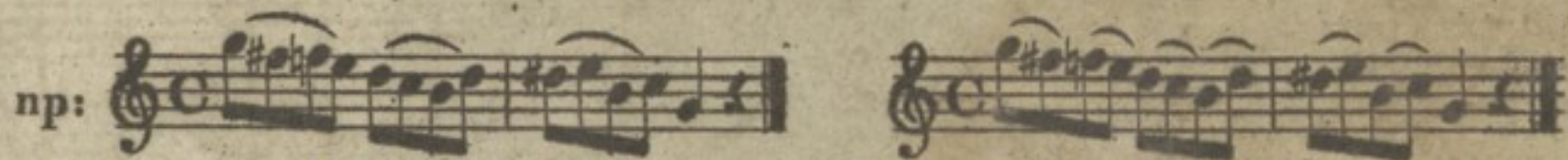


NB: Starać się trzeba aby palce iak nayrówniey tril wybiiały, wprawiając ie naprzód z wolna, potem prędzey, nareszcie bardzo ⁴⁷ prędko, aby tylko nienazbyt drobno. Przytem pamiętać zawsze com niedawno powiedział że, jeżeli Tempo iest powolne, Tril ma więcey poruszeń, a mniej jeżeli żywsze. Słowem: Tril niema oznaczoney liczby poruszeń: te zależą od Tempa, od wprawności i smaku graiącego.

3^{to}, O Znakach Informacyinyh.

Znak taki  zwany po Włosku Legatura, Legato, po Polsku Zwięzlik, ostrzega, aby nóty nał któremi on się znaydu-

ie wygrywać zwięzle, gładko bez wybiiania. np:  Zwięzliki nadaia Melodyi rozmaia postać według ich odznaczeń; obacz następujące przykłady: NB: Wmiescu gdzie się ieden zwięzlik kończy a drugi zaczyna. Palce powinny się od klawisza odiać i mocniej uderzyć pierwszą nótę następnego zwięzlika.



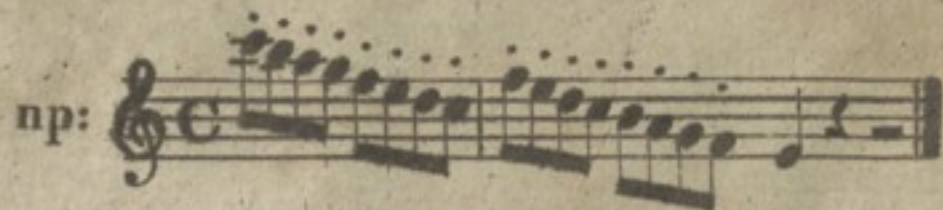
Te zaś które teraz następuia są zwięzlikami przeciw – bitnemi czyli Synkopami, bo poczynaią od przeciwney nóty.



Kropki pod zwięzlikiem nad, lub pod nótami takie nazywaią się po Włosku Staccato, i znaczą miękkie a krótkie wybiianie, czyli lekkie odrywanie palców, po uderzeniu każdego klawisza.



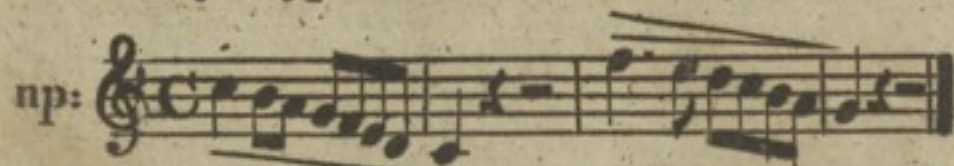
Kropki bez zwięzlika nad, lub pod nótami, takie znaczą twarde a krótkie wybiianie każdej nóty.



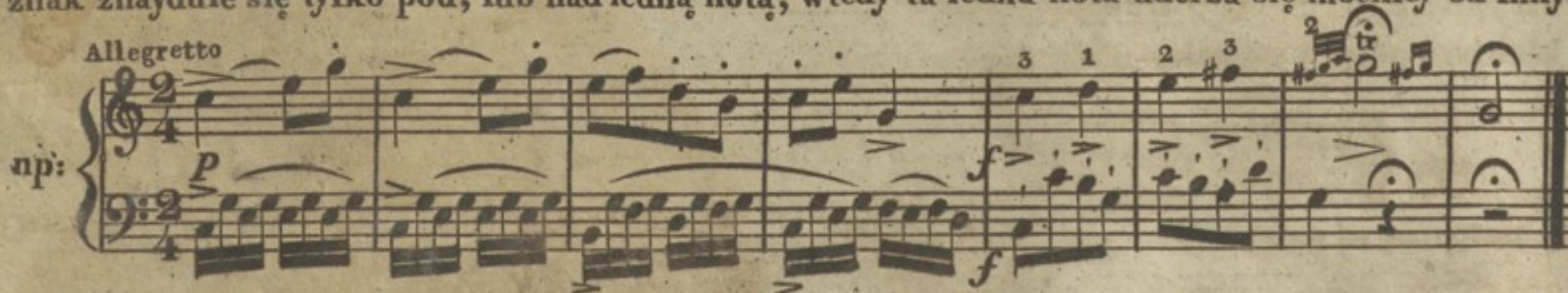
Kryski nad, lub pod nótami takie . . . , znaczą twardsze i cięższe wybicie każdej noty, to jest: mniej krótkie od tamtych.



Połączenie i kombinowanie tych wszystkich znaków jest nieskończenie rozmaite, a zatem zostawiamy dalsze ich rozpoznanie własnemu doświadczeniu ucznia. — Znak taki $\rightrightarrows$ jest tem samem co *decrecendo*, czyli, z ciszanie: to jest: Gdy ten znak stoi nad, lub pod kilkoma nótami, wtedy nappierwsza nótą uderza się mocno, a następne co raz słabiej.

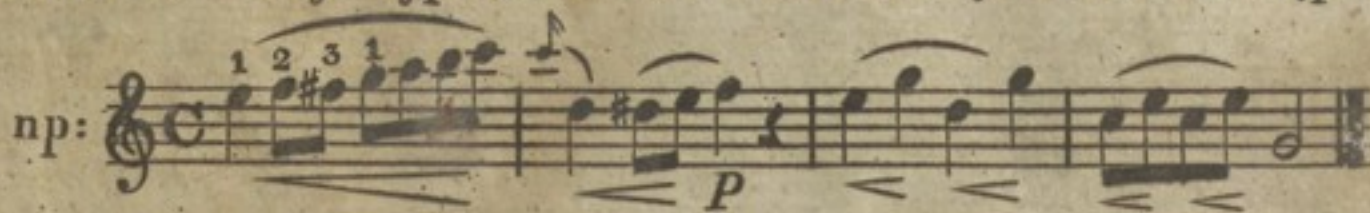


Jeżeli ten znak znayduie się tylko pod, lub nad iedną nótą, wtedy ta iedna nótą uderza się mocniej od innych nót



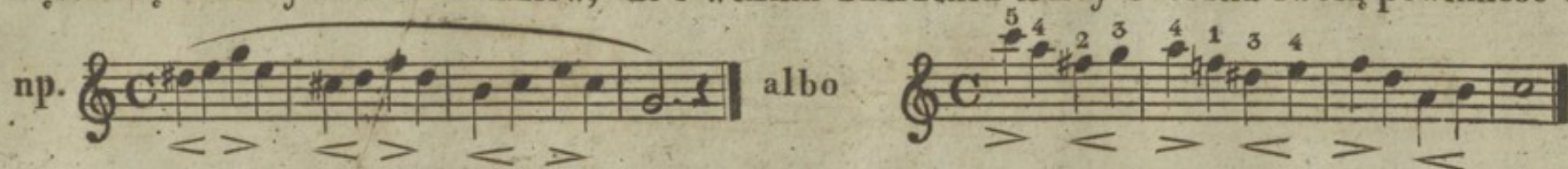
NB: Ten tril trzeba rozpocząć mocno, potem go zciszać podług znaku iaki ma pod sobą: przytem uważać należy że nad nim jest korona, a zatem można go przedłużyć według upodobania.

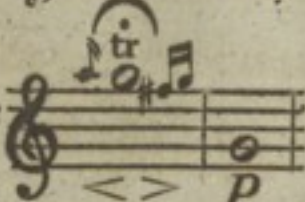
Ten sam znak jeżeli jest przeciwnie obrócony tak $\leftarrow$ wtedy nazywa się *crescendo* czyli w zmaganie: to jest, jeżeli stoi nad, lub pod kilkoma nótami, wtedy nappierwsza nótą uderza się słabo, a następne coraz mocniej.



Taki znak pod, lub nad iedną tylko nótą, niczem jest dla Klawikortu: lecz jeżeli się ta iedna nótą trilluie, wtedy tril ma być zrazu cichy, potem co raz mocniejszy: np:

Trafia się często złączenie tych dwóch znaków, ale i w takim zdarzeniu każdy z osobna swoją powinność odbywa.



Złączenie tych dwóch znaków pod jedną tylko nutą, również niczem iest dla Klawikortu, chyba gdy się ta nota tryluie; wtedy według tych znaków trzeba tryllem zarządzić np:  albo  etc

Znak taki *fp* znaczy forte i zaraz piano: to iest, uderzyć mocno tylko ten ieden Akord lub tę iedną nutę, pod którą taki znak



Również znak taki *f* : rinforzando : ostrzega, aby tylko ten ieden Akord lub tę iedną nutę pod którą stoi *wzmocnić*, to iest, mo =



Znak taki *f* : sforzando : każe tylko ten ieden Akord lub tę iedną nutę pod którą stoi bardzo silnie uderzyć.



NB: Osemki pod nutami w basie, znaczą przybranie do tych nót Oktawy niższej: Osemki zaś gdyby były nad nutami basowymi znaczyłyby przybranie oktawy wyższej. —

Tril ze znakiem *f*. wybiia się silniey od innych nót np:



Znaki *ff*, *f* maia czasem przy sobie *P* to iest *ffP* *ffP* wtedy ich wykonanie iest podobne do wykonania *fp* | o ktorem dopiero mówiliśmy | Nareszcie znak taki *ten* | tenuto: | wymaga, aby Akord lub nótę nad którą stoi uderzyć mocno i przez całą iey wartość: zrówną mocą wytrzymać:

Marsz. *np*

Sempre forte
zawsze mocno

Da Capo
z początku

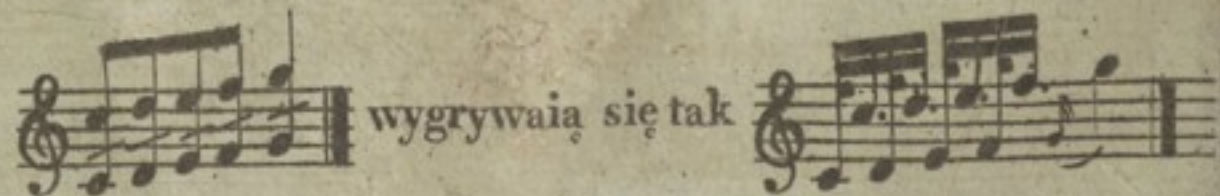
Tril z takim znakiem *ten*:
wybiia się z równą mocą przez
cały iego czas. *np*:

Zdaiem się że już uczeń wie otem, że znak *f Forte*, i znak *P Piano*, równie iak *crescendo*, *deorescendo*, niedoiedney lecz do wszystkich następnych nót władzę swoją rozciągają. Co do wielu innych znaków Informacyjnych, takowe uczeń w Zbiorze Terminów Muzycznych znajdzie z obiasnieniem. Wspomnę tu ieszcze tylko o niektórych.

Akord | Zgodnik: | uderza swe nótę albo razem, albo cokolwiek nierazem: jeżeli uderza *nierazem*, wtedy się nazywa uderzeniem Arfikowaniem | Arpeggio: | NB: Arfikowanie poczyyna się od dołu, *wytrzymując* zarówno wszystkie przybywające do Akordu nótę: a znak Arfiku iest taki lub taki np: wygrywa się tak Jeżeli w obu rękach są Akordy Arfikowane, Lewa, iako mająca dolne nótę, poczyyna cokolwiek wprzody od Prawey.



Czasem i Oktawy są Arfikowane np:



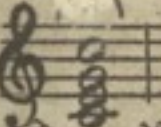
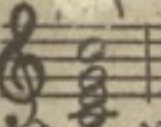
Arfik wyraża się w rozmaitej postaci; jest albo Arfikiem Akordowym, albo Akordowo-spiwnym czyli Gammicznym.

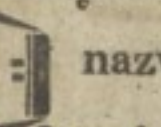
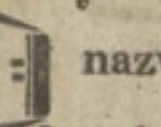
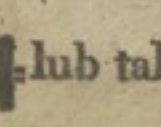
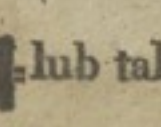
Arfik Akordowy.

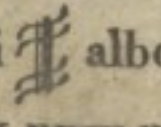
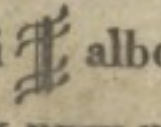
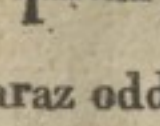
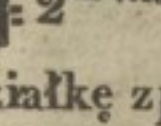
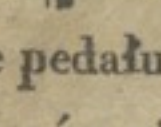
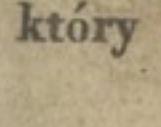


Arfik Akordowo-spiwny uderza nóty spiewne mocniej od innych, i Zprzytrzymaniem dłuższym od innych.



Jeżeli Akord jest napisany po prostu z podpisem Arpeggiando tak:  wtedy trzeba go Arfikować w jakiegokolwiek postaci bez przestanku przez cały czas jego trwałości. Toż samo gdy się -  - taki Akord wydarzy z podpisem Tremolando lub Tremando tak:  wtedy trzeba go Tremolować przez cały jego czas | obacz o Tremolowaniu Akordów | na karcie 43. Gdyby przy takich zdarzeniach znajdowały się jeszcze znaki Expresyjne, iakoto np: $\langle \rangle$ *ff*, *f*, *fp*: etc.. wtedy podług nich głosem zarządzić.

Znak taki:  lub taki:  nazwany Repeticya | Powtórnik | znaczy powtórzenie iedney części: zaś taki:  lub taki:  znaczy powtórzenie iedney i drugiej części. Taki,  znaczy Repeticyą czyli powtórzenie pewney liczby taktów.

Taki znak  lub taki  albo jeszcze taki  nazwany po Włosku Segno, po Polsku Zwrotnik, znaczy powrót do podobnego znaku. Znak przy powtórniku taki  1^{ma} volta  2^{da} volta znaczy aby za drugim przegranie Pierwszej części, opuścić oddziałkę z podpisem 1^{ma} Volta, a wziąć zaraz oddziałkę z podpisem 2^{da} Volta.. Znak taki  znaczy podzielenie sztuki na części, bez powtarzania onych.. Nareszcie: Znak taki *Ped.* *pedał.* znaczy przyciśnienie pedału szumnego czyli Pedalu forte; lecz wtedy grający powinien delikatnie i bardzo ostrożnie przebierać, aby fałszywych tonów nietrącał; bo w takim razie zrobiłby się szum nieznośny. Takowy podpis *ped.* służy aż do znaku takiego  który znaczy odcięcie nogi od pedału. W następującym przykładzie znajdziesz te wszystkie znaki.—

Moderato Quasi Andante | Quasi, znaczy *niby, iakby, naksztalt.* |

Rondo

The musical score for the Rondo is written in 2/4 time. It begins with a piano (p) dynamic and a forte (f) dynamic. The score includes a 'Rondo' section, a 'Magiore' section, and a 'Koniec' (End) section. The score is written for piano and includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. The 'Magiore' section is marked with a 'pedal' instruction. The 'Koniec' section is marked with a 'Koniec' instruction. The score ends with a 'd'al Segno.' instruction.

Zwrócić się do podobnego znaku który w tej sztuce znajduje się na początku: Więc znowu z początku aż do podpisu Koniec; po czym opuściwszy całe Magiore, rozpocząć dalsze części.

Tu trzeba uważać że ta część ma cztery bemole; to jest, z Tonu As.

The musical score for the Rondo is written in 2/4 time. It begins with a piano (p) dynamic and a forte (f) dynamic. The score includes a 'Rondo' section, a 'Magiore' section, and a 'Koniec' (End) section. The score is written for piano and includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. The 'Magiore' section is marked with a 'pedal' instruction. The 'Koniec' section is marked with a 'Koniec' instruction. The score ends with a 'd'al Segno.' instruction.

4^{to}, Onierównych Odmianach Nót

W POCHODZIE AKORDÓW, I O PAUZACH W AKORDACH.

Wiemy że Akord jest to zgodność kilku razem uderzonych tonów. w Akordzie *Każdy ton* będziemy odtąd uważać za osobną część Akordu: powiemy więc, że ten lub ów Akord składa się z tylu i tylu części: np. następujący I^{wszy} Akord, składa się z Sześciu części: 2^{gi} z czterech części 3^{ci} z trzech części, etc.

Ten ostatni Akord, jest także złożony z czterech części bo nótą w Skrzypcowym klu czy *a* jest podwójna przez Krysę w dole i w gorze. — Trzeba nam teraz wiedzieć, że w pochodzie wielu Akordów, niektóre części mając wielkie nótę zostają na miejscu, gdy tym czasem w innych częściach znajdują się nótę przedsze: Więc te wielkie nótę trze-

ba wytrzymać wiernie przez cały czas ich wartości, pod czas których innemi palcami wygrywaia się nótę przedsze. Oprócz tego każda część może mieć swoje Pauzy, gdy inne części pracować będą. W kompozycji takiego rodzaju bardzo trzeba uważać na Synkopy, a palce układać ile się mogą dać najlepiej.

N^o. I.

Legato

razem

cresc

Kto takiego rodzaju Muzyki wykonać nieumie, ten jeszcze mało Muzycznej nauki posiada.

Zapomniałem powiedzieć że, przy ostatnich nótach wtakcie, trafiaia się często nóty z przeniesioną Kropką do następującego taktu. Wtakowym przypadku, przeniesiona Kropka do następującego taktu, staie się Synkopą.

N^o. 2.

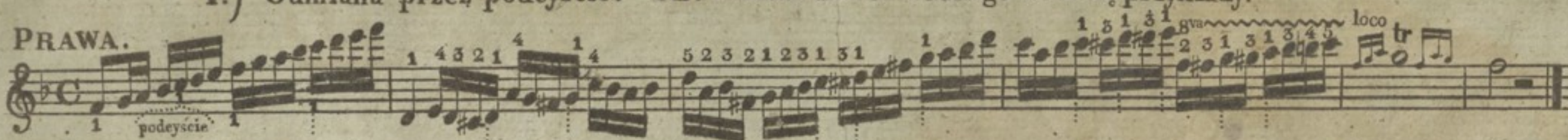
Vivacc.

da Capo

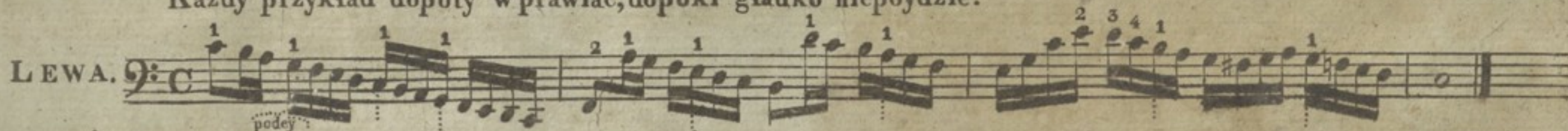
POZOSTAIE NAM JESZCZE POWIEDZIEĆ
O Aplikaturach w Ogólności
 Bez Których niemożnadoysć do dobrego grania.

Aplikatury są to odmiany Pozycji palców; dla tego będziemy ie nazywać poprostu *Odmianami*. Odmian Aplikaturnych iest więcej dziesięciu |: do których proszę aby iak nayusilniej palce obudwóch rąk, wprawiać |:

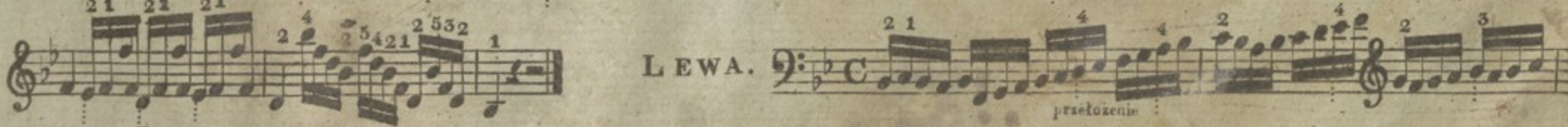
I.) Odmiana przez podeyscie: NB: uważać dobrze z iakiego tonu są przykłady.



Każdy przykład dopóty wprawiać, dopóki gładko niepóydzie.



2.) Odmiana przez przełożenie.



3.) Odmiana przez pogoń i uciezkę.

PRAWA 

pogoń

ucieczka

LEWA 

4.) Odmiana przez opuszczenie palca:

 **PRAWA** 

ucieczka

Jeden palec opuszczony

 **LEWA** 

5.) Odmiana przez rozszerzenie czyli dosiaganie.

PRAWA 

LEWA 

Pedal

Ped

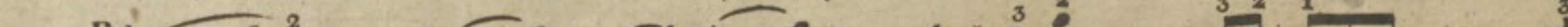
Ped

Ped

Ped

2 3 2 3 2 4 3 2 1 4 3 2 1 3 3 1 3 1 3 1 3 1

Odebrac z piątego na 1szy
nie puszczać klawisza

LEWA 

7. Adagio - Scherzando

The musical score is written on two staves. The left staff is in bass clef with a key signature of two sharps (F# and C#). It features a series of chords and melodic lines with fingerings (1-5) and articulation marks. The right staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). It includes dynamic markings such as *p*, *pp*, and *ppp*, along with fingerings and articulation marks. The piece concludes with a double bar line.

7.) Odmiana przez Skok:

7.) Odmiana przez Skok:

PRAWA

1 123 5 1 4 1 5 1 5 1 2 3 5 4 1 4 3 2

L EWA
Alla Field



First system of the musical score for 'The Merry Widow' waltz. The notation is in bass clef, C major, and common time. The melody consists of eighth and sixteenth notes with various ornaments and fingerings (5). Pedal markings (Ped) and fermatas are indicated below the staff.

8.) Odmiana przez odebranie ręczne.

9.) Odmiana przez Krzyżowanie czyli przełożenie ręczne.

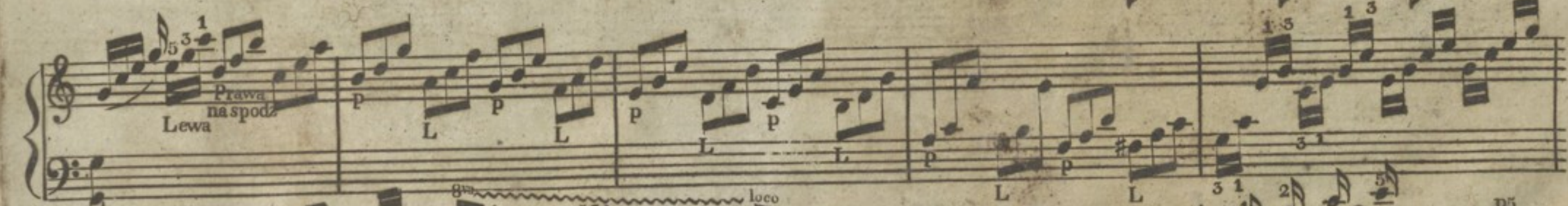
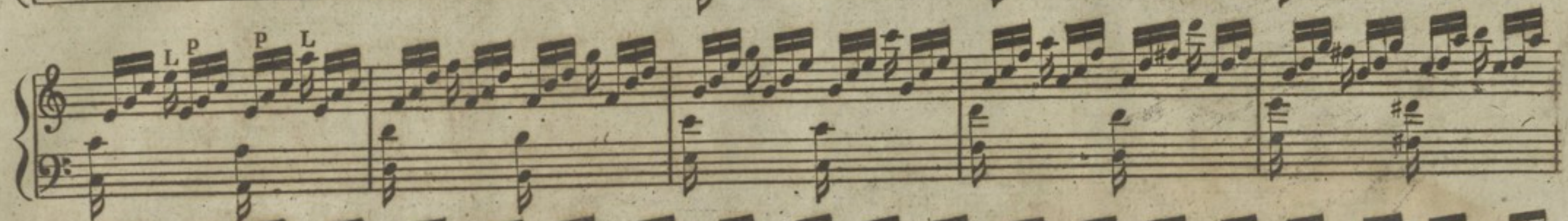
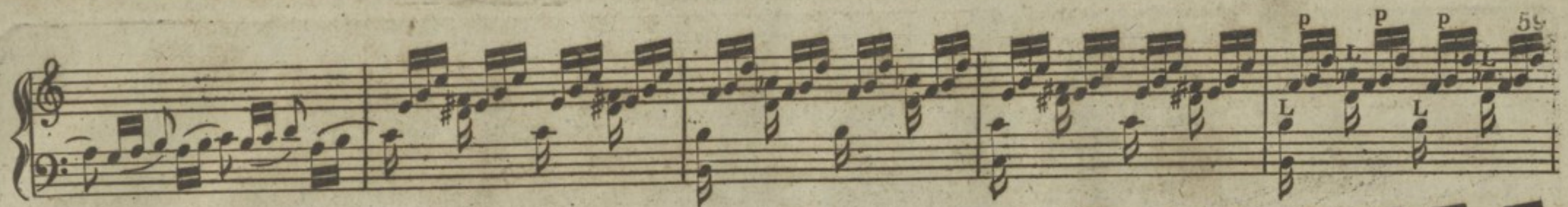
10.) Odmiana przez splątanie ręczne.

Te trzy Odmiany weźmiemy ^{wiedzi} przykład: NB: Uczeń powinien tu uważać że nóty wiązane w dół, należą zawsze do lewej ręki, a wiązane w górę do prawej. litera P. znaczy prawą rękę.

CAPRICCIO : Marzenia dziwaczne :
 Alla Müller.

np.

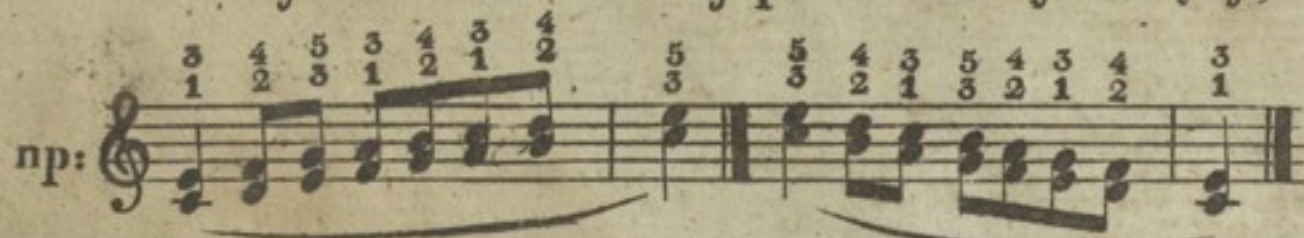
The musical score is written for piano and consists of three systems of music. The first system is titled 'Odebranie' (hand removal) and shows the right and left hands playing separate parts. The second system is titled 'Splątanie' (entanglement) and shows the right and left hands playing parts that are intertwined. The third system is titled 'Krzyżowanie' (crossing) and shows the right and left hands playing parts that cross each other. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'p' (piano) and 'cresc' (crescendo). The right hand is marked 'Prawa' and the left hand is marked 'Lewa'.



60
11.) Pozostaie mi tylko mówić ieszcze o Odmianach czyli Aplikaturach uchwytnych. Te są wielorakie iako to: w Akordach, w Oktawach, w Arfikach, w Tryllach, etc: do tego, iedne są wybiiająco-chwytne, inne zwięzło-chwytne czyli czołgające. A chcąc do każdej dać przykład musiałbym się ieszcze bardzo rozszerzyć. Przestańmy więc tylko na niektórych przykładach, które będą stosował naybardziej do znanych nam już Gamm. Trzeba nam tedy wiedzieć że pochod Gammy lub Akordów może być Tercyowo – dwubrzmienny.



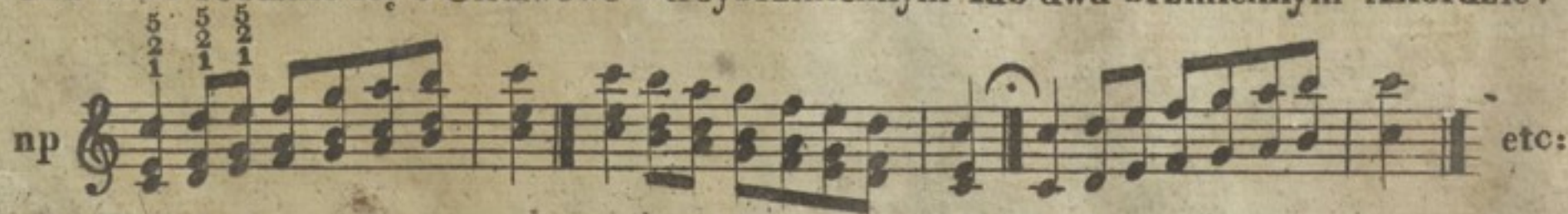
Jeżeli tercyowo – dwubrzmienny i Sextowo – trójbzmienny pochod, ma być wybitny, używa się nieprzemiennych palcy: iak okazują powyższe przykłady: Jeżeli zaś tercyowo – dwubrzmienny pochod ma być zwięzły, używa się przebierającej Aplikatury.



Sextowo – trójbzmienny pochod, jeżeli ma być wykonany zwięzły, lubo zawsze tej samej i nieprzebieżnej używa się Aplikatury; trzeba iednak unikać wybitności przez czołgające prowadzenie ręki które odbyć się może tylko przez nieznaczne Arfikowanie każdego Akordu. np:



Toż samo rozumie się o Oktawowo – trójbzmiennym lub dwu brzmiennym Akordzie.

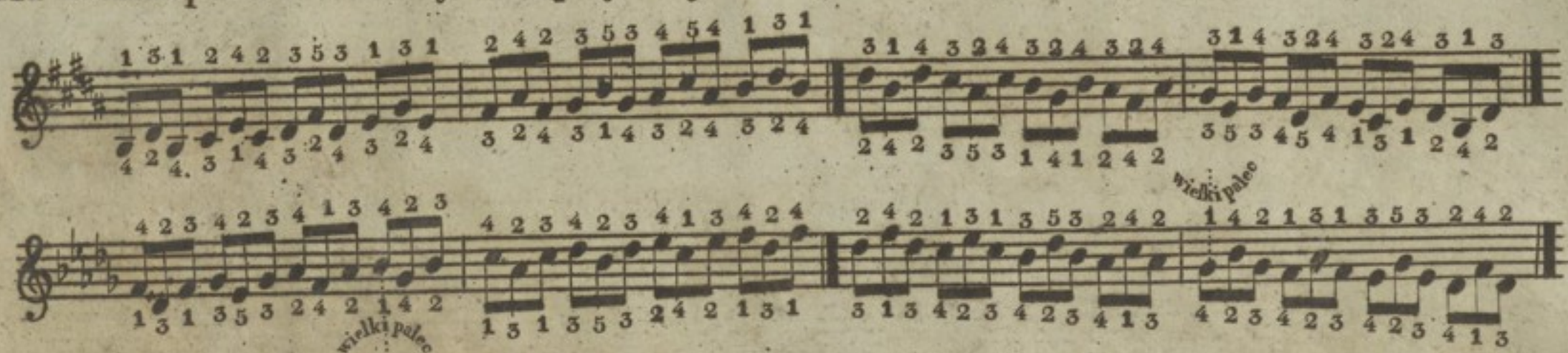


Uczeń teraz powinien wprawiać palce *obu rąk* w takowe Gammy, a to zewszystkich tonów. Przestrzegając go za wczasu że w tonach Krzyżykowanych i bemolowanych należy mu unikać brania krótkiego Klawisza pierwszym palcem. tak w tercyowo – dwubrzmiennych pochodach zwięzłych i wybitnych: iako też w Sextowo – trójbzmiennych pochodach zwięzłych i wybitnych

ze wszystkich tonów, w sposobie wybitnym i zwięzłym. Pochód Tercyowy w takiej postaci, używa odmiany przez pogoń i u-



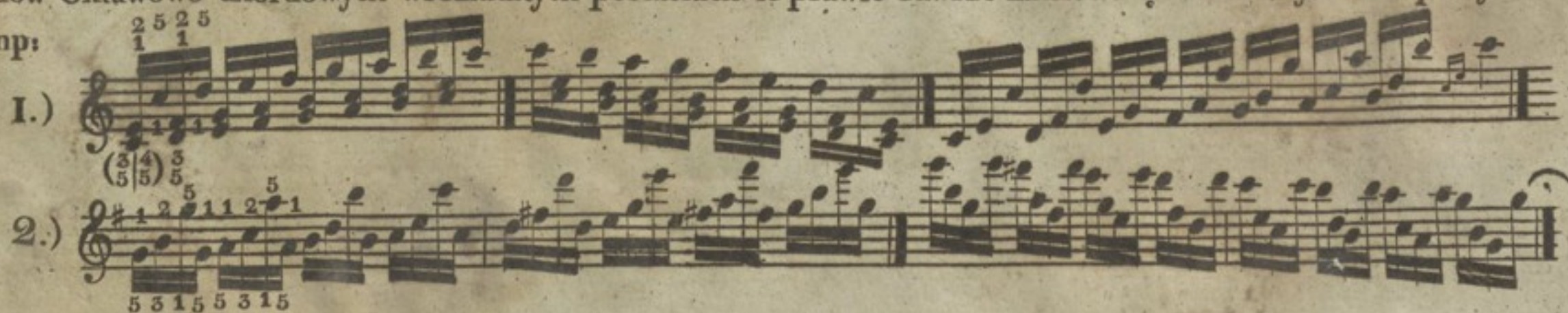
J tak ze wszystkich tonów, uważając najbardziej w tonach zwielu Krzyżykami i zwielu bemolami, aby niebrać ile możliwości krótkiego klawisza wielkim palcem. Obaczmy insze przykłady, wktórych wielki palec do krótkiego klawisza musi być czasem użytym:



Te same przykłady mogą mieć postać przewrotną, a wtedy wymagają innego układu palcy.



Uważny uczeń potrafi z powyższych wzorów ułożyć sobie dogodne palce do takowych pochodów ze wszystkich tonów. Co zaś do pochodów Oktawowo-akordowych wrozmaitych postaciach te prawie zawsze zachowują jednakowy układ palcy we wszystkich tonach. np:



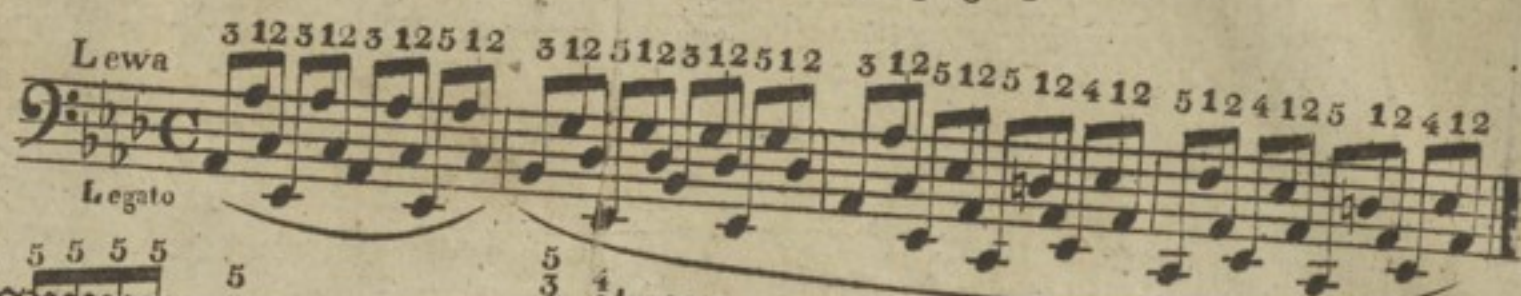
Przy. 6.



Znajdują się także Akordy Gitarowane.



Zdarzają się też trylle z notami uchwytne.



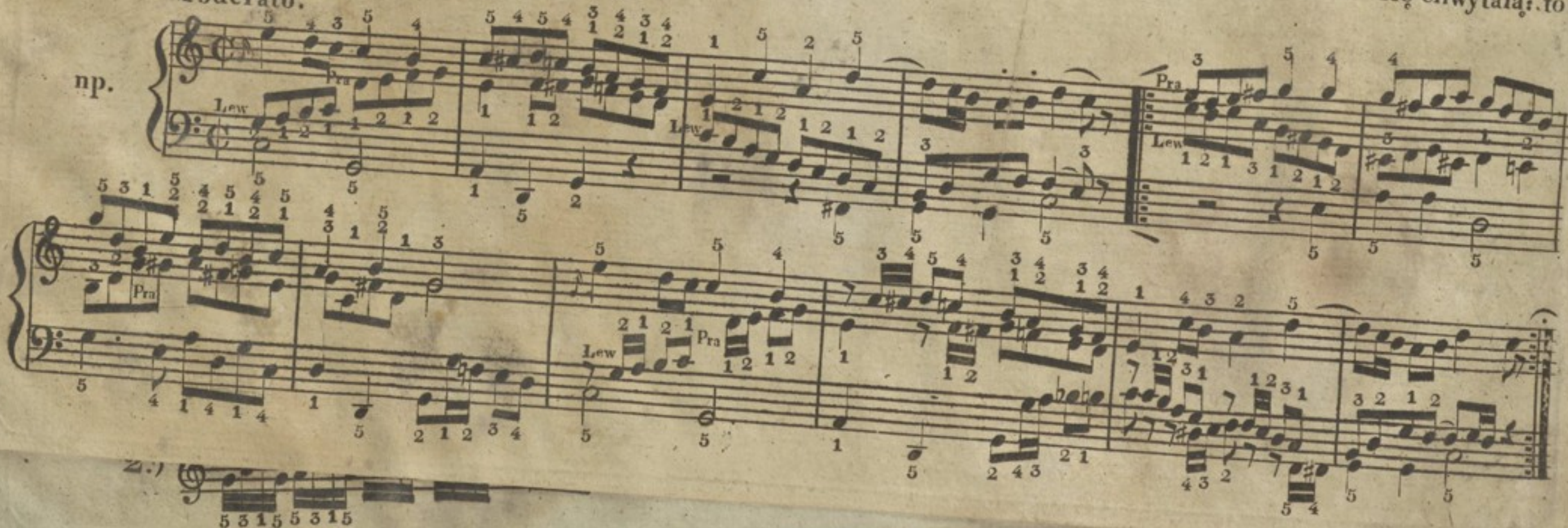
Legato



Na ostatek; znajdując się sztuki w których pochody środkowe kombinują się rozmaicie, przeto też rozmaicie się chwytają: to jest, raz palcami prawej ręki, drugi raz lewej.

Moderato.

Moderato.



2.)

5 3 1 5 5 3 1 5

Takie wypadki zdarzają się najwięcej w Fugach i kanonach, gdzie się pochodzą imitują w różnych kombinacjach, a przeto chwycić należy do nich Aplikatury bardzo uważnie. | Przypomnij sobie wzmiankę, O nierównych odmianach nót w postępie Akordów, iako też o pauzach w Akordach, na karcie 53.

ANTR-AKT. czyli, Między-Akt z Opery Jadwiga.

Allo Molto

The musical score is written for piano and features complex technical passages. It includes numerous fingerings, dynamic markings, and articulation symbols. The notation is dense, with many beamed sixteenth and thirty-second notes, characteristic of advanced piano exercises or a technically demanding piece from an opera interlude.

Gdybym tu chciał wykazać wszystkie kombinacye i mieszaniny wszystkich Aplikatur iakie się wydarzać mogą, musiałbym napisać wiele Tomów; i zniemi jeszcze niebyłbym w stanie obiać ogółu: Któż albowiem zgadnie co ieszcze wprzyszłości będzie wynalezionem i iakim kształtem wydoskonalonem? A że iedynym celem moim było Systematyczne wykazanie zasad, przeto o dalszey wprawie Palców rozciągać się niebędę, ile że przedemną, biegli Mistrzowie Muzyki na Klawikord, pisali o wprawie palców ztaką wykładnością jakiey ia zapewnę nieposiadam.

Co do Metody expresfyiney, tey żadna pisana szkoła nie iest w stanie udzielić. Gdy idzie o wzbudzenie i sprostowanie uczuć, wtedy potrzeba zasięgnąć rady biegłego Nauczyciela, albo przysłuchiwać się biegłym Kunsztownikom wszelkiego rodzaju Muzyki, albo nakoniec oddać się swemu własnemu uczuciu, pamiętając na następującą poradę:

- 1.) Nieżądaj dopóty nowości, dopóki się dokładnie niewyuczysz tego co masz przed sobą.
- 2.) Uważaj zawsze na porządný układ palcy, bo z niego tylko wynika płynne, pewne i przyjemne granie. Częste zmiany bez potrzeby, psują porządek i sprawują nieład: gdzie niema ładu, tam niema żadney pewności: gdzie tey niema, tam niema ani piękności ani przyjemności; wszystko się wiecznie zaczyna i wiecznie urywa; A wtakim stanie, czuie się tylko przykrość. Odmień wtenczas tylko, kiedy uczuiesz istotną potrzebę.
- 3.) Niespiesz Tempa bez przyczyny, i niepsuj jego równości.
- 4.) Uważaj na znaki Informacyne i expresfyine.
- 5.) Palce wytrzemuy na klawiszach tyle tylko ile wymiar nót wymaga. Bo wielu z uczących się maia tę wadę że, albo niedotrzemuią wielkiey nóty, albo przetrzemuią małą, albo wszystkie palce zostawiaia na klawiszach.
- 6.) Nie natężaj zbytecznie ręki, bo nieotrzymasz biegłości ani przyjemności w graniu.
- 7.) Strzeż się pracować wiele pierwszym i piątym palcem, osobliwie na krótkich klawiszach; bo te dwa palce przez własną krótkość są mniej giętkimi od innych. Lecz gdy potrzeba wymagać będzie, użyj ich śmiało.
- 8.) w Basie gdy masz czystą Oktawę, niedobieraj do niey Akordu, bo ta wada iest nieznośna a zarazliwą dla wszystkich: bierz ją czysto.
- 9.) Nie używaj pedału, tylko tam gdzie jest naznaczony, albo gdzie jest stały Akord.

10.) Jeżeli w ciągu sztuki znajdziesz jakie przebiegi trudne, powtarzaj je tak długo, póki się niewprawisz, poczynając w pierwszych razach zwolna, a w następnych co raz prędzej.

11.) Nie czyn swoich dodatków ani trylików: to stać się niebardzo przyjemnem u wprawnych, co dopiero w uczącym się. Jest to Muzyczna kokieteria, która doświadczonym i prawym znawcom niewiele sprawia omamienia, tem mniej gdy jest użyta niezręcznie i niewczesnie.

12.) Staraj się mniej obiegłe czytanie nót, a więcej o wyuczenie się przedsięwziętej sztuki: bo Kto się poświęca biegłemu czytaniu nót, ten niewygrywa podług płynnej Aplikatury, ale podług przypadkowego uchwytu palców: przypomnij sobie przestrożę 2^g: — Jednak nienależy zaniedbywać wprawy do czytania nót: ja chciałem tylko przestrzedz aby się zupełnie tylko temu niepoświęcać. — Odłóż więc trzy kwadransy twojej Lekcji na wyuczenie się jakiej sztuki i na powtórzenie niektórych dawniej nauczonych; Kwadrans zaś odłóż na czytanie co raz innych nót; A wolnego czasu od twoich prac, poświęć małą część na Exercytowanie trudniejszych niektórych miejsc, Gamm i Akordów w rozmaitych postaciach, słowem na to co ci się tylko wydaie trudnem.

13.) Jeżeli chcesz jaką rzecz zagrać dla kogo z wszelkim uczuciem i przytomnością umysłu, wyucz się jej dobrze: bo gdy będziesz pewnym swego, niezmieszasz się. A jeżeli ci się uda zagrać dobrze bądź skromnym; bo wysokie osobie mniemanie jest trucizną wydoskonalenia: Pamiętaj zawsze o tem że doskonałość niema końca.

14.) Niegrywaj Uwertur albo mało grywaj, bo ręka od nich cięższe i Aplikatura się psuje: chyba później gdy nabierzesz więcej siły i doświadczenia.

15.) Jeżeli sztuka którą grasz sprzykrzy ci się kiedy bardzo, zaniechaj ją; bo nie tylko, przypominając ją sobie, będziesz się mazać bez smaku, ale czas na to łożony będzie straconym daremnie: obróć go lepiej na co nowszego, ciekawszego a przeto pożyteczniejszego.

16.) Używaj najwięcej dzieł Autorów zaleconych, i staraj się słyszeć rozmaitych Wirtuozów abyś nabrał dobrego smaku: innych zaś Autorów dzieła próbuj i sądz o nich jak możesz, poczynając od wyrazów „Mnie się zdaie,” Bo chcąc sądzić zgruntu Autora, trzeba także być Autorem. Czucie nie jest jeszcze rozumem. Ponieważ Doskonałość niema końca, i ja też na wszystkie wypadki, przestroż dać nie jestem w stanie. Zastanawiaj się sam, badaj i niech ci Bóg dopomoże. —

Zbiór niektórych potrzebniejszych TERMINÓW MUZYCZNYCH.

NB Nie są one przetworzone na Polski język lecz tylko tłumaczone.

§ 1. PORUSZENIA POWOLNE.

- Grave (*pesant, lourd*) ociężały, leniwy.
 Tardo (*tardif, lent*) opóźniający, ociągający.
 Lento (*lent*) powolny.
 Largo (*large, ample*) rozwlekły, obszerny.
 Adagio (*doucement, lentement*) pomału, zwolna.
 Larghetto żywiej od Largo.
 Andante, Andare (*marcher*) bieg poważny jednak żywszy
 Andantino nieco żywiej od Andante. (od Adagio)
 Moderato (*modéré*) mierny, umiarkowany.
 Maestoso (*majestueux*) wspaniały, poważny.
 Sostenuto (*soutenu*) wytrzeźwały, poważny.

§ 2. PORUSZENIA PRĘDKIE.

- Allo: Allegro (*joyeux, gai*) wesoły, chyży.
 Allegretto wolniej od Allegro.
 Allegroissimo niezmiernie żywo.
 Presto (*prompt, vite*) szybki, lotny, bystry.
 Prestissimo jak najszybciej, niezmiernie bystro.

§ 3. TERMINA PRZYMIOTNE PORUSZEŃ POWOLNYCH.

- Affectuoso (*affectueux*) uczuwający, przejmujący się.
 Amabile (*aimable*) luby, przyjemny.
 Amoruso (*amoureux*) rozkochany, rozmiłowany.
 Arioso Aryiny, śpiewny.
 Cantabile (*chantant*) śpiewny, melodyjny.
 Grazioso (*gracieux*) przymilający, powabny.
 Doloroso (*douloureux*) cierpiący, bolejący.
 Lamentuoso (*lamentable*) wyrzekający, żalący się.
 Languente (*languissant*) omdlewający.
 Innocente (*innocent*) niewinny, uymujący bez przymilenia.
 Irresoluto (*irresolu*) niesmiały, niepewny w rozpoczęciu.

§ 4. TERMINA PRZYMIOTNE PORUSZEŃ PRĘDKICH.

- Scherzo (*badinage, folatrerie*) figlarność, żart, pustota.
 Vivace (*vif*) żywy, rzeski.
 Con Spirito } (*spiritueux, subtil*) szybki, lotny.
 Spiritoso }
 Con brio (*vivement, gaiement*) z żywą swietnością.
 Risoluto (*résolu*) śmiało wążący, odważny.

Con fuoco (*feu*) z ogniem, z zapalem.

Furioso (*:furieux*;) wściekły, rozładły.

Brillante (: *brillant* :) świetny, ozdobny.

Agitato (: *agitant* :) wewnątrznie, miotany, chębotliwy.

§. 5. Znaki nadające poruszeniu więcej
mocy, powabu.

CZYLI ZNAKI EXPRESSYNE.

Forte *f.* (*fort* :) mocno, rzesko, głośno.

Piano *p.* (: *bas* :) cicho, pocichu.

Fortissimo *ff.* (*le plus fort*;) naymocniej, naygłośniej.

Pianissimo *pp.* (*: tout bas :*) najciszej.

Forte-piano *fp*: głośno pierwszą notę a zaraz cicho.

Poco-forte *pf*: niebardzo głośno.

Forzando *fx* (: *forcé*;) silic.

Rinforte *rf* (: *renforcé*;) w zmocnić.

Tenutó *ten* (: *tenu* :) wytrzymać.

Crescendo, *orec.* wzmagać co raz mocniej.

Decrescendo *deores*: usmierać, słabnąć.

Mezza-voce (*demi-voix*;) pół głos, ni cichy ni mocny.

Sotto-voce (: *la voix basse*) głos przytłumiony, niedopeł-

Dolce (: *doux* :) słodki, przyjemny. (niony, przyciszony.

Diminuendo, *dim.* (: *diminué*!) z mnieyszać, z ciszać.

Mancando, *manco* (: *manque* :) niedostarczać, opóźniać, ustawać.

Calando, *calando* (: *calé baissé*;) koić, zwalniać.

Perdendosi (:perdu:) ginący, niknący.

Rallentando (*relache*) zwalniać, osłabiać.

Smorzando *smorz* (: *eteint*) przygaszać, uśmierzać, zamierać.

Morendo (:mourant:) konający, zamierający.

Ritardando (: *ritard.*) *retardé* opóźniać, zwalniać.

Tempo di Giusto (: *juste*;) ruch umiarkowany, przyzwoity.

Apiacere } (*a volonție*) iak się podoba, do woli.
Ad libitum }

Ad libitum }

a Tempo (: *mesuré* :) z pomiarem, w takt.

Accelerando (: *accelerer* :) przyspieszać.

Con Moto z żywym poruszeniem.

Trillo *tr.*: trzęsienie dwóch tonów naprzemian.

Tremollo } (*trembler*;) drzeć.
Tremendo }

Tremendo

§ 6. TERMINA PRZYDANE INNYM.

Afsai (: *assez* :) bardzo.

Molto (: *beaucoup* :) viele.

Sempre (: *toujours* :) zawsze.

Non tanto (: *pas autant* :) nie tak bardzo.

Poco (: *peu* :) troche.

Poco-a-poco (: *peu-a-peu*;) potrochu.

Non troppo (: *pas trop* :) nienazbyt

Piu (: *plus* :) więcej, bardziej.

7. TERMINA, OSTRZEGAJĄCE.

d'al Segno - - - od znaku.

Magiore (: *dur* :) ton Major.

Minore (: *mol* :) ton Minor. ✕

Staccato (: *detaché* :) odrywać, wybijać. ✕

Legato (: *lié* :) zwięzłe, gładko.

Con espresfione - - - z uczuciem, z przeiciem. ✕

da Capo (: *du commencement* :) z początku.

Attaca (: *attachez* :) idź dalej bez przerwy.

Volti (: *tournez* :) przewrócić. ✕

Sequire }
Sieque } (: *suiivre* :) jść wciąż za pewnem poruszeniem.

Ripetere (: *repeter* :) powtórzyć.

Imitazione (: *imitation* :) naśladowanie.

Bis (: *deux fois* :) dwa razy.

Con Gusto - - z gustem, z smakiem z uczuciem.

Pedale - - przycisnąć pedał forte.

Nazwiska Sztuk

GRYWALĄCYCH SIĘ NA KLAWIKORDZIE.

bez { przygrywania } innych Instrumentów
{ accompagnement }

Rozmaite Tańce.

Ronda.

Sonata w różnym składzie.

Variacye

Potpurri (: *pot pourri* :)

Fantasia

Capricio.

i przerobione z Instrumentów rozmaitych i z całej Orkiestry
(iako to:

Synfonia,

Uwertura,

Arye i różne spiewy,

Tańce,

Bitwy, a nawet

Całe Opery etc...

zaś z przygrywaniem Instrumentów mogą być wszystkie powyższe sztuki, oprócz nich ieszcze,

Concerto w rozmaitym składzie.

Trio.

Quartetto.

Quintetto. etc. etc. etc.

Koniec







Mus. I. 4598

Cim.